

Η
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
1ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 12 Αυγούστου 2022 με την εξής σύνθεση:
Αθηνά Μπουζιούρη, Πρόεδρος, Σταυρούλα Κουρή, Μέλος και Ελευθερία
Καλαμιώτη, Μέλος και Εισηγήτρια.

Για να εξετάσει την από 07-07-2022 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης
Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. 967/08-07-2022 Προδικαστική Προσφυγή του οικονομικού φορέα
με την επωνυμία «...» (εφεξής η «προσφεύγουσα»), που εδρεύει στο ... (οδός
... αρ. ...) και εκπροσωπείται νόμιμα

Κατά του ... (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), όπως εκπροσωπείται
νόμιμα.

Κατά του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής η «1^η
παρεμβαίνουσα»), που εδρεύει στη ... (... αρ.....) και εκπροσωπείται νόμιμα

Κατά του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής η «2^η
παρεμβαίνουσα»), που εδρεύει στη ... (... αρ. ...), όπως νόμιμα
εκπροσωπείται

Με την προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα αιτείται να
ακυρωθεί το απόσπασμα πρακτικών της Συγκλήτου της αναθέτουσας αρχής
της 28^{ης} έκτακτης συνεδρίας της 17-06-2022 (θέμα 1ο – έγκριση πρακτικού
νο. 3) της αρμόδιας επιτροπής, με το οποίο έγιναν δεκτά τα πρακτικά υπ'
αριθ. 1, 2 και 3 της Επιτροπής του διαγωνισμού και δη κατά το μέρος που
έκανε δεκτές τις οικονομικές προσφορές των παρεμβαίνουσών και
κατακύρωσε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στην 2^η παρεμβαίνουσα
(ΑΔΑ:...), καθώς και να ακυρωθεί κάθε άλλη συναφής προγενέστερη ή
μεταγενέστερη πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής.

Η 1^η παρεμβαίνουσα αιτείται να απορριφθεί η υπό εξέταση
προδικαστική προσφυγή και να διατηρηθεί η ισχύς της προσβαλλόμενης
απόφασης καθ' ο μέρος κάνει δεκτή την προσφορά της.

Η 2^η παρεμβαίνουσα αιτείται να γίνει δεκτή η παρέμβασή της, να
απορριφθεί η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή και να διατηρηθεί η ισχύς
των προσβαλλόμενων αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής και δη η ανωτέρω

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

απόφαση της Συγκλήτου της αναθέτουσας αρχής καθ' ο μέρος κάνει δεκτή την προσφορά της και κατακυρώνει σε αυτήν το αποτέλεσμα του προκείμενου διαγωνισμού.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια Ελευθερία Καλαμιώτη.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, ποσού 1.290,32 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ..., την πληρωμή στην ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «δεσμευμένο»), το οποίο υπολογίζεται με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης 258.064,51 ευρώ άνευ ΦΠΑ.

2. Επειδή, η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε στο πλαίσιο του ανοικτού ηλεκτρονικού δημόσιου διαγωνισμού, που προκηρύχθηκε δυνάμει της με αρ. ... Διακήρυξης (υπ' αριθμ. πρωτ. ... - ΑΔΑΜ: ...) με αντικείμενο την ανάδειξη αναδόχου για την παροχή υπηρεσιών καθαριότητας των εξωτερικών χώρων της αναθέτουσας αρχής («Παροχή υπηρεσιών καθαρισμού των εξωτερικών χώρων των κτιρίων του ...» - CPV: ... – 9 - Παροχή Υπηρεσιών Καθαριότητας) και κριτήριο κατακύρωσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά αποκλειστικά βάσει τιμής. Η διάρκεια της συναφθείσης συμβάσεως ορίζεται για δεκαπέντε (15) μήνες και όχι πέραν της 31-12-2023. Η εκτιμώμενη αξία της συμβάσεως ανέρχεται στο ποσό των 258.064,51 € πλέον Φ.Π.Α. (320.000,00 € συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.) Καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών ορίστηκε η 29-03-2022 και ημερομηνία διενέργειας του διαγωνισμού η 04-04-2022. Αναλυτική περιγραφή του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της σύμβασης δίδεται στο Παράρτημα (I) και στο Παράρτημα (II) Τεχνικές Προδιαγραφές – Πίνακας Συμμόρφωσης της επίμαχης διακήρυξης. Στον προκείμενο διαγωνισμό

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

υπέβαλαν προσφορές η προσφεύγουσα, οι 1^η και 2^η παρεμβαίνουσες και οι οικονομικοί φορείς «...», «...», «...» και «...». Η Επιτροπή του διαγωνισμού, κατά την αξιολόγηση του φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής – Τεχνική Προσφορά» των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων, έκρινε αποδεκτές τις προσφορές όλων και προχώρησε σε αποσφράγιση των οικονομικών τους προσφορών. Από την αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών, κρίθηκε ότι όλες υπεβλήθησαν σε πλήρη συμφωνία με τα οριζόμενα στη διακήρυξη, ενώ πρώτη στην σειρά μειοδοσίας κατετάγη η 2^η παρεμβαίνουσα, δεύτερη στην σειρά μειοδοσίας η 1^η παρεμβαίνουσα και 3^η σε σειρά μειοδοσίας η προσφεύγουσα. Η Σύγκλητος της αναθέτουσας αρχής, εγκρίνοντας το Πρακτικό 3 της Επιτροπής, κατακύρωσε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στην 2^η παρεμβαίνουσα.

3. Επειδή, η Προκήρυξη της παρούσας σύμβασης απεστάλη με ηλεκτρονικά μέσα για δημοσίευση στις 22-02-2022 στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πλήρες κείμενο της προκείμενης Διακήρυξης καταχωρήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) στις 22-02-2022 με ΑΔΑΜ ... και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου έλαβε συστημικό Α/Α ...

4. Επειδή, ο επίδικος διαγωνισμός που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή ενόψει του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016 και υπάγεται στην αρμοδιότητα της ΑΕΠΠ και ήδη Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.

5. Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή: α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα καθόσον κατατέθηκε στις 07-07-2022 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η προσβαλλόμενη κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 27-06-2022 β) είναι ηλεκτρονικά υπογεγραμμένη και ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του ΠΔ 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ (και ήδη Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.) από την προσφεύγουσα αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016 και την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4, και την παρ. 2 του άρθ. 8 του ΠΔ 39/2017.

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

6. Επειδή, η προσφεύγουσα θεμελιώνει έννομο συμφέρον για την άσκηση της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής καθόσον έχει συμμετάσχει στον διαγωνισμό με παραδεκτή προσφορά και είναι 3^η στην σειρά μειοδοσίας, επομένως έχει προσδοκία ανάληψης της υπό ανάθεση σύμβασης, κατόπιν αποκλεισμού της 2^{ης} παρεμβαίνουσας στην οποία κατακυρώθηκε η υπό ανάθεση σύμβαση και της 1^{ης} παρεμβαίνουσας, η οποία είναι 2^η στην σειρά μειοδοσίας. Τούτο δε δεν αίρεται από το γεγονός ότι η προσφεύγουσα έχει καταταγεί 3^η στην σειρά μειοδοσίας, καθόσον αυτή διατηρεί το έννομο συμφέρον της να βάλει κατά των παρεμβαίνουσών εταιρειών προκειμένου να μειωθεί ο κύκλος των δυνάμενων να αναλάβουν τη σύμβαση, ενώ η 1^η παρεμβαίνουσα έχει ασκήσει προδικαστική προσφυγή κατά της προσβαλλόμενης απόφασης, κατά τα αναλυτικώς διαλαμβανόμενα σε αυτήν.

7. Επειδή στις 08-07-2022 η αναθέτουσα αρχή προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση προσφυγής, δια μέσω της «επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού προς όλους τους ενδιαφερόμενους σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 α του ΠΔ 39/2017.

8. Επειδή, στις 18-07-2022 η 1^η παρεμβαίνουσα άσκησε εμπροθέσμως, ήτοι εντός δεκαημέρου από την κοινοποίηση της προδικαστικής προσφυγής, παρέμβαση δια της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού, αιτούμενη να απορριφθεί η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή και να διατηρηθεί η ισχύς της προσβαλλόμενης απόφασης καθ' ο μέρος κάνει δεκτή την προσφορά της, με πρόδηλο έννομο συμφέρον, δεδομένου ότι με την κρινόμενη προδικαστική προσφυγή προβάλλονται λόγοι κατά της αποδοχής της προσφοράς της.

9. Επειδή, στις 18-07-2022 η 2^η παρεμβαίνουσα άσκησε εμπροθέσμως, ήτοι εντός δεκαημέρου από την κοινοποίηση της προδικαστικής προσφυγής, παρέμβαση δια της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού, αιτούμενη να γίνει δεκτή η παρέμβασή της, να απορριφθεί η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή και να διατηρηθεί η ισχύς των προσβαλλόμενων αποφάσεων της αναθέτουσας αρχής και δη η ανωτέρω απόφαση της Συγκλήτου της αναθέτουσας αρχής καθ' ο μέρος κάνει δεκτή την προσφορά της και κατακυρώνει σε αυτήν το αποτέλεσμα του προκείμενου διαγωνισμού, με πρόδηλο έννομο συμφέρον, δεδομένου ότι της έχει

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

κατακυρωθεί η υπό ανάθεση σύμβαση και με την κρινόμενη προδικαστική προσφυγή προβάλλονται λόγοι κατά της αποδοχής της προσφοράς της.

10. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή υπέβαλε εμπρόθεσμα στις 22-07-2022 τις απόψεις της επί της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής δια της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 365 παρ. 1 περ. β' του Ν.4412/2016, τις οποίες κοινοποίησε προς όλους τους ενδιαφερόμενους, ενώ στις 26-07-2022 η προσφεύγουσα ανήρτησε εμπρόθεσμα μέσω της «Επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού το με ίδια ημερομηνία Υπόμνημά της επί των απόψεων της αναθέτουσας αρχής και επί των ανωτέρω παρεμβάσεων.

11. Επειδή με την υπ' αριθμ. με την υπ' αρ. 1401/2022 Πράξη της Προέδρου του 1^{ου} Κλιμακίου της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ορίσθηκε Εισηγήτρια και ημερομηνία εξέτασης της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής.

12. Επειδή, με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 Ν. 4912/2022 (ΦΕΚ Α' 59/17.03.2022), με έναρξη ισχύος κατ' άρθρο 30 του ίδιου Νόμου από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η «Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ)» του Ν. 4412/2016 (Α' 147) μετονομάστηκε σε «Ενιαία Αρχή Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ)», ενώ με τη διάταξη του άρθρου 17 παρ. 2 Ν. 4912/2022 ορίστηκε ότι *«μέχρι την έκδοση της πράξης διορισμού Προέδρου και τουλάχιστον έξι (6) Συμβούλων της Ενιαίας Αρχής Δημόσιων Συμβάσεων του άρθρου 347 του ν. 4412/ 2016 και τη συγκρότηση Κλιμακίων σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 353 και την περ. ε' της παρ. 1 του άρθρου 356 του ν. 4412/2016, οι εκκρεμείς ενώπιον της Αρχής διαδικασίες εξέτασης προδικαστικών προσφυγών συνεχίζονται και ολοκληρώνονται από τα Κλιμάκια με τη σύνθεση που έχουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος»*. Κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 1^{ου} Κλιμακίου της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις και τις διατάξεις των άρθρων 365 Ν. 4412/2016, 13 ΠΔ 39/2017 όπως ισχύουν.

13. Επειδή το άρθρο 18 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι: *«1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου*

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού και της προστασίας του περιβάλλοντος και της βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξης [...]».

14. Επειδή το άρθρο 346 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι: *«Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της ευρωπαϊκής ή εσωτερικής νομοθεσίας, έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ), σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 360 και να ζητήσει προσωρινή προστασία, σύμφωνα με το άρθρο 366, ακύρωση παράνομης πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 367 ή ακύρωση σύμβασης η οποία έχει συναφθεί παράνομα, σύμφωνα με το άρθρο 368».*

15. Επειδή το άρθρο 360 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι *«1. Κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας, υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής».*

16. Επειδή, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007,19/2005,31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (ΟΛΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007).Επομένως, η αναθέτουσα αρχή θεσπίζοντας τους όρους της διακήρυξης αυτοδεσμεύεται

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

και είναι υποχρεωμένη να τους εφαρμόσει χωρίς παρεκκλίσεις, η δε παράβαση των όρων αυτής οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού. Παρομοίως, οι διαγωνιζόμενοι πρέπει να τηρούν απολύτως τους όρους της διακήρυξης και να υποβάλλουν την προσφορά τους σύμφωνα με αυτούς.

17. Επειδή, η υποχρέωση διαφάνειας έχει μεταξύ άλλων ως σκοπό να αποκλείσει τον κίνδυνο αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής (βλ., C 278/14, SC EnterpriseFocusedSolutions SRL ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 25 και απόφαση SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) και ο σκοπός αυτός δεν θα επιτυγχανόταν αν η αναθέτουσα αρχή μπορούσε να μην εφαρμόσει τους όρους στους οποίους η ίδια υποβλήθηκε (βλ., C 278/14, SC EnterpriseFocusedSolutions SRL ECLI:EU:C:2015:228, σκ. 27). Περαιτέρω επιβάλλεται η εφαρμογή των όρων της διακήρυξης κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 SiacConstructionLtd, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

18. Επειδή η αρχή της ίσης μεταχείρισης προϋποθέτει, περαιτέρω, ότι όλοι οι όροι και τρόποι διεξαγωγής της διαδικασίας αναθέσεως πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, κατά τρόπον ώστε, αφενός να παρέχεται σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και κανονικά επιμελείς υποψηφίους η δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, να καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικός και επί ίσοις όροις έλεγχος τους αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διέπουν την εν λόγω σύμβαση (βλ., μεταξύ άλλων, για την αρχή της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων στο πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων τις αποφάσεις: της 29ης Απριλίου 2004, Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, C 496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 110, και της 12ης Μαρτίου 2015, eVigilo, C 538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 22ας Ιουνίου 1993, Επιτροπή κατά Δανίας, C 243/89, EU:C:1993:257, σκέψη 33, της 25ης

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

Απριλίου 1996, Επιτροπή κατά Βελγίου, C 87/94, EU:C:1996:161, σκέψη 51, της 18ης Οκτωβρίου 2001, eVigilo, C 538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 29ης Μαρτίου 2012, SAG ELV Slovensko κ.λπ., C 599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, Manova, C 336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31).

19. Επειδή, περαιτέρω επιβάλλεται η εφαρμογή των όρων της διακήρυξης κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 SiacConstructionLtd, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

20. Επειδή, η αρχή της τυπικότητας, η οποία διέπει γενικά τη διενέργεια των διαγωνισμών (βλ. ΣΤΕ 2889/2011, 4343/2005 κ.ά. βλ. και Ε.Α. 228/2013, ΣΤΕ 111/2006, 597/2007 κ. ά.) εξυπηρετεί τις ανάγκες της διαφάνειας, της αποφυγής του κινδύνου αλλοίωσης των προσφορών και της ευχερούς εξέτασης και αξιολόγησής τους (Δ. Ράικος, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Β΄ Έκδοση, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, 2017, σελ. 195 επ.). Σύμφωνα, δε, με την εν λόγω αρχή, δεν επιτρέπεται να τεθούν εκποδών διατάξεις της διακηρύξεως, οι οποίες θεσπίζουν υποχρέωση υποβολής με την προσφορά ορισμένων στοιχείων που απαιτούνται επί ποινή αποκλεισμού από τον διαγωνισμό.

21. Επειδή, η προσφεύγουσα στην κρινόμενη προσφυγή της προβάλλει δύο λόγους ακύρωσης **κατά της προσφοράς της 2^{ης} παρεμβαίνουσας «...»** και συγκεκριμένα ότι α) μη ορθά υπολόγισε τις ασφαλιστικές εισφορές και β) ότι προέβη σε μη εύλογο υπολογισμό του κόστους αναλωσίμων. Ειδικότερα, **η προσφεύγουσα με τον πρώτο λόγο της κρινόμενης προσφυγής ισχυρίζεται** ότι «[...] Στον ν. 4412/2016 ορίζονται: Στο άρθρο 18 «Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων» (άρθρο 18 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), παράγραφος 1 του Ν. 4412/2016, ορίζεται ότι: [...] Στο άρθρο 53 («Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης») του Ν. 4412/2016, ορίζεται ότι: [...] Στο άρθρο 91 («Λόγοι απόρριψης προσφορών») του Ν. 4412/2016, ορίζεται ότι: [...] Στο άρθρο 95 («Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών») παρ. 5 του Ν. 4412/2016, ορίζεται ότι: [...] - Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο για τις

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

ασφαλιστικές εισφορές έχει ως εξής: Στο άρθρο 48 του ν. 4670/2020 (Μείωση εισφορών εργοδότη-εργαζομένου) ορίζεται: [...] Στο άρθρο 97 του ν. 4387/2016 (Εισφορές επικουρικής ασφάλισης) ορίζεται: [...] Στο άρθρο 31 του ν. 4756/2020 (Μείωση ασφαλιστικών εισφορών εργοδότη-εργαζομένου) ορίζεται: [...] Ακολούθως, στο άρθρο 81 του ν. 4826/2021 ορίζεται: [...] Η διακήρυξη που διέπει τον διαγωνισμό ορίζει: - 1.3 [Συνοπτική περιγραφή φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της σύμβασης]: [...] - 1.4 [Θεσμικό πλαίσιο]: [...] - 1.7 [Αρχές Εφαρμοζόμενες στη Διαδικασία Σύναψης] [...] - 2.4.4 [Περιεχόμενα Φακέλου «Οικονομική Προσφορά» / Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών] [...] - 2.4.6 [Λόγοι Απόρριψης Προσφορών]: [...] - 6.2.1 [Διάρκεια σύμβασης]: [...] Από τις ως άνω παρατιθέμενες διατάξεις του ν. 4412/2016, της ισχύουσας νομοθεσίας περί ασφαλιστικών εισφορών και τους όρους της διακήρυξης προκύπτουν τα εξής: - Η διάταξη του άρθρου 48 του ν. 4670/2020, δεν έχει καταργηθεί, για την περίοδο από 01/01/2023 έως 31/12/2023 και οι ασφαλιστικές εισφορές του 105 Πακέτου Κάλυψης, βάσει του οποίου υπολογίζει τις εισφορές η εν λόγω εταιρεία, για το ανωτέρω χρονικό διάστημα ανέρχονται σε 26,23 %. Περαιτέρω, από το άρθρο 31 του ν. 4756/2020 συνάγεται ότι η διάταξη που ρυθμίζει μειωμένες ασφαλιστικές εισφορές, έχει περιορισμένη χρονική ισχύ (01-01-2021 έως 31-12-2022) και ότι με την ίδια διάταξη δεν έχει καταργηθεί οποιαδήποτε προηγούμενη διάταξη που ρυθμίζει τα των ασφαλιστικών εισφορών. Με τα δεδομένα αυτά, και αφού δεν έχουν καταργηθεί οι διατάξεις που ρυθμίζουν το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών, δεδομένου, όπως προαναφέρθηκε, ότι η διάταξη του άρθρου 31 έχει χρονική ισχύ έως 31-12-2021 είναι αυτονόητο ότι εφαρμοστέα από 01-01-2023, τυγχάνουν οι διατάξεις των ως άνω νόμων 4670/2020 και 4387/2016 και οι ασφαλιστικές εισφορές θα καταβληθούν με βάση τις ως άνω διατάξεις, κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα. - Η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών ισχύει για περιορισμένο χρονικό διάστημα και έχει ρητή ημερομηνία ισχύος την 31-12-2022. - Με τις διατάξεις του ν. 4756/2020 δεν καταργήθηκαν οι προγενέστερες διατάξεις της κείμενης, ως άνω, νομοθεσίας, που ρυθμίζουν το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών και, ως εκ τούτου, μη υπαρχούσης νομοθετικής προβλέψεως, από 01-01-2023 οι ασφαλιστικές εισφορές θα επανέλθουν στο καθεστώς που ίσχυε έως την 31-

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

12-2020. Για το ανωτέρω ζήτημα (περιορισμένη διάρκεια ισχύος της διάταξης περί μειωμένων ασφαλιστικών εισφορών και επάνοδος στο προγενέστερο – της μειώσεως – καθεστώς λόγω μη καταργήσεως των ισχυουσών διατάξεων περί ασφαλιστικών εισφορών), η νομολογία των Δικαστηρίων και της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. είναι πάγια (Δ.Εφ.Αθ. 118/2022 & 2117/2021, Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. 322/2022 & 1468 – 1469/2021 κ.λπ.). - Οι οικονομικοί φορείς πρέπει, επί ποινή απόρριψης των προσφορών τους, να υπολογίζουν στις οικονομικές προσφορές τους, μεταξύ των άλλων, το ελάχιστο νόμιμο ποσοστό των ασφαλιστικών εισφορών που υποχρεωτικά θα καταβάλλουν, επί των αποδοχών των εργαζομένων που θα παρέχουν τις ειρημένες υπηρεσίες καθ' όλη την διάρκεια της συμβάσεως που θα συναφθεί. Η διακήρυξη ορίζει ρητά τη διάρκεια της συμβάσεως (15 μήνες) και την απωτάτη δυνητική ημερομηνία λήξεώς της (31-12-2023). Επομένως, είναι σαφές ότι η 31-12-2023 δεν είναι απλώς ένα απώτατο δυνητικό σημείο ολοκλήρωσης της σύμβασης – που ενδεχομένως να έχει συμπληρώσει την 15μηνη διάρκειά της και νωρίτερα – αλλά αυτή καθεαυτή η ημερομηνία λήξεως, οπότε η κατά την διακήρυξη αναγκαία ημερομηνία έναρξης είναι η 01-10-2022. Με τα δεδομένα αυτά, είναι αυτονόητο ότι οι διαγωνιζόμενοι οφείλουν να κοστολογήσουν τις προσφορές τους με βάση την ολοκλήρωση των 15 μηνών στις 31-12-2023 και την έναρξη στη 01-10-2022 (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. 779/2022 – σκ. 3, που έκρινε επί ανάλογου όρου της αυτής αναθέτουσας αρχής για τον διαγωνισμό εσωτερικών χώρων). Εξάλλου, κατά παγία νομολογία, ο διαγωνισμός διεξάγεται, κατ' αρχήν, με το νομικό καθεστώς του χρόνου δημοσιεύσεως της οικείας διακηρύξεως, καθόσον, κατά το χρόνο αυτό κρίνεται και η νομιμότητά της, πλην όμως οι διαγωνιζόμενοι, κατά τη διαμόρφωση των οικονομικών προσφορών τους, οφείλουν να διαλαμβάνουν στο σύνολό της την κείμενη νομοθεσία και με βάση τα έγγραφα της σύμβασης (χρόνος εκτέλεσης, υποχρέωση τήρησης εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας) να διαμορφώνουν αναλόγως την προσφερόμενη τιμή. Ούτω, και κατά τα ανωτέρω, οι ασφαλιστικές εισφορές βάσει του 105 Πακέτου Κάλυψης πρέπει να υπολογιστούν ως εξής: Για το διάστημα από 01/10/2022 έως 31/12/2022 : 24,44 % Για το διάστημα από 01/01/2023 έως 31/12/2023 : 26,23 % Οπότε, το μέσο ποσοστό των ασφαλιστικών εισφορών που προκύπτει από το σύνολο των δεκαπέντε εν

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

λόγω μηνών ανέρχεται σε : $[(24,44 \times 3 \text{ μήνες}) + (26,23 \times 12 \text{ μήνες})] / 15$ μήνες = 25,87 % Στην προκειμένη περίπτωση, η ανακηρυχθείσα ανάδοχος υπολογίζει ασφαλιστικές εισφορές κατώτερες των νομίμων τοιούτων, που όφειλε να υπολογίσει σύμφωνα με την ως άνω παρατιθέμενη νομοθεσία: Συγκεκριμένα, στο αρχείο με τίτλο «ΟΙΚ ΠΡΟΣ ... SIGNED» της οικονομικής προσφοράς της και συγκεκριμένα στον πίνακα με τα Στοιχεία του άρθρου 68 δηλώνει τα εξής : [...] Από τα ανωτέρω παρατιθέμενα στοιχεία της οικονομικής προσφοράς της προκύπτει ότι έχει υπολογίσει τις ασφαλιστικές εισφορές για το σύνολο του προσωπικού με το εξής ποσοστό : - 37.146,28 € (πεδίο «Ύψος ασφαλιστικών εισφορών») – 200,00 € (εισφορά υπέρ ΕΛΠΚ για το σύνολο των 10 ατόμων το οποίο συμπεριλαμβάνει στο πεδίο των εισφορών) = 36.946,28 € ασφαλιστικές εισφορές - $[36.946,28 \text{ € (σύνολο ασφαλιστικών εισφορών)} / 149.624,89 \text{ € (πεδίο «Ύψος πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές»)] \times 100 = 24,69 \%$ ποσοστό ασφαλιστικών εισφορών Ωστόσο, με βάση τα ανωτέρω δεδομένα, το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών που όφειλε η ως άνω εταιρεία να υπολογίσει σε συνάρτηση με τις πάσης φύσεως αποδοχές που δηλώνει στην προσφορά της ανέρχεται : - 149.624,89 € (πεδίο «Ύψος πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές») $\times 25,87 \%$ = 38.707,96 € ασφαλιστικές εισφορές - 38.707,96 € ασφαλιστικές εισφορές + 200,00 € (εισφορά υπέρ ΕΛΠΚ για το σύνολο των 10 ατόμων το οποίο συμπεριλαμβάνει στο πεδίο των εισφορών) = 38.907,96 € (πεδίο «Ύψος ασφαλιστικών εισφορών») και όχι 37.146,28 €, το οποίο εσφαλμένα υπολογίζει και έχει ως συνέπεια να υπολείπεται του νομίμου τοιούτου κατά 1.761,68 € Συνεπώς, οι ασφαλιστικές εισφορές που υπολόγισε είναι εσφαλμένες και κατώτερες των νομίμων τοιούτων που υποχρεωτικά θα υποχρεωθεί να καταβάλει από 01-01-2023 και εφεξής, με συνέπεια, η προσφορά της να καθίσταται εξ αυτού του λόγου ζημιογόνος και να δημιουργείται κίνδυνος για την ομαλή εκτέλεση της συμβάσεως, που θα εκτελεστεί κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα. Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση της αναθέτουσας αρχής, η οποία δέχτηκε την προσφορά της αναδόχου, στην οποία προσφορά το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών έχει υπολογιστεί σε ποσοστό 24,69 % για ολόκληρο το χρονικό διάστημα εκτέλεσης της συμβάσεως, δεν φέρει νόμιμη αιτιολογία ως προς την αποδοχή των ασφαλιστικών εισφορών που έχουν υπολογιστεί και ως εκ τούτου και για τον

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

παρόντα λόγο η απόφαση πρέπει να ακυρωθεί. [...]». **Επί του πρώτου λόγου της κρινόμενης προσφυγής, η 2^η παρεμβαίνουσα** στην ανωτέρω παρέμβασή της ισχυρίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «[...] ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ ... Επί του 1ου λόγου: Η προσφεύγουσα εταιρεία με τον λόγο αυτό δηλώνει ότι η οικονομική προσφορά της εταιρείας μας περιέχει λανθασμένο υπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών. Ο λόγος αυτός είναι ο ίδιος με τον δεύτερο λόγο της προσφυγής της εταιρείας .... Για την οικονομία του χρόνου δεν θα επαναλάβουμε την απάντησή μας. Ο λόγος αυτός της προσφυγής της εταιρείας ... πρέπει να απορριφθεί για τους ίδιους λόγους. [...]», ενώ επί του δεύτερου λόγου της προσφυγής εταιρείας ... η 2^η παρεμβαίνουσα ισχυρίζεται τα κάτωθι: «[...] 2) Κατά παγία νομολογία των δικαστηρίων και της Α.Ε.Π.Π., ο διαγωνισμός διεξάγεται κατ' αρχήν με το νομικό καθεστώς του χρόνου δημοσιεύσεως της οικείας διακηρύξεως, αλλά λαμβάνεται υπόψη και τυχόν μεταβολή τούτου, πριν από την ημερομηνία λήξης της υποβολής των προσφορών (ΣτΕ Επ.Αν. 800/2008, 1435/2007, Δ.Εφ.Πειρ. Ν151/2008). Στην προκειμένη περίπτωση, η διακήρυξη του διαγωνισμού δημοσιεύτηκε την 22η-02-2022 και η καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών ήταν η 29η-3-2022 Επομένως, κατά τον χρόνο αυτό κρίνεται και η νομιμότητα της διακηρύξεως και των όρων της. Κατά τον ανωτέρω χρόνο, της δημοσιεύσεως της διακηρύξεως, αναφορικά με το ζήτημα των ασφαλιστικών εισφορών, είναι σε ισχύ και εφαρμόζεται η ως άνω διάταξη του άρθρου 31 του ν. 4756/2020. Με τα δεδομένα αυτά, εφαρμοστέο νομοθετικό καθεστώς για τις ασφαλιστικές εισφορές, είναι η ως άνω ρύθμιση του νόμου και οι οικονομικοί φορείς, κατά τη σύνταξη των οικονομικών προσφορών τους, όφειλαν να λάβουν υπ' όψη τους την ως άνω ρύθμιση του νόμου και να διαμορφώσουν το ύψος των εισφορών κατά τα οριζόμενα σε αυτόν. Δηλαδή στο διαμορφωμένο με τη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του ως άνω νόμου, ποσοστό 22,54 %. Η πρόβλεψη της παραγράφου 3, του ισχύοντος ως άνω άρθρου 31 του ν. 4756/2020 ότι η ισχύς θα είναι μέχρι την 31-12-2020, δεν μεταβάλλει την υποχρέωση υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών, καθόσον για το χρονικό διάστημα από 01-01-2022 και μετά δεν έχει καθοριστεί το νομοθετικό καθεστώς που πρόκειται να ισχύσει. Πράγματι, από τις συγκεκριμένες διατάξεις δεν συνάγεται

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

ότι για το χρονικό διάστημα από 01-01-2022 και μετά θα επανέλθουν σε ισχύ αυτοδικαίως οι προηγούμενες ασφαλιστικές εισφορές, λαμβανομένης υπ' όψη, της συνεχιζόμενης οικονομικής δυσπραγίας, εξαιτίας και της πανδημίας του covid 19, που επέβαλαν την εισαγωγή της εξαιρετική αυτής ρυθμίσεως.3)

Περαιτέρω, έχει κριθεί ότι δεν αρκεί η παραπομπή της διακήρυξης γενικώς σε νόμο, αλλά απαιτείται η παραπομπή σε συγκεκριμένη διάταξή του και η μνεία των ζητούμενων δικαιολογητικών, καθώς και η σαφής και επακριβή αναφορά των όρων συμμετοχής των διαγωνιζομένων (ΣΤΕ Ε.Α. 1165/2009, 366/2011 κ.λπ.). Κατά τα παγίως γνωστά, η ερμηνεία των όρων των εγγράφων της σύμβασης δεν μπορεί να γίνεται εις βάρος του καλόπιστου διαγωνιζομένου, εφόσον η Διοίκηση ήταν αυτή που όφειλε να εκφραστεί σαφέστερα (ΕφΑθ 1959/1970 Αρμ. 1970 σελ. 1111, ΕφΘεσ 501/1987 ΕΔημΕργ1990/1, σελ.84, Α. Τάχος, Ελληνικό Διοικητικό Δίκαιο, εκδ. θ', σελ. 776). Στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με τη διακήρυξη, οι διαγωνιζόμενοι, κατά τη σύνταξη των οικονομικών προσφορών τους οφείλουν να λάβουν υπ' όψη τους, μεταξύ των άλλων, την εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία και να διαμορφώσουν τις προσφερόμενες τιμές στο ύψος που να καλύπτει τα ελάχιστα νόμιμα ποσά για το εργατικό και ασφαλιστικό κόστος, χωρίς να προσδιορίζει συγκεκριμένα τις διατάξεις που ρυθμίζουν τα σχετικά με τις ασφαλιστικές εισφορές και σε συνάρτηση με το χρόνο δημοσίευσης της διακήρυξης και τη διάρκεια της συμβάσεως που θα συναφθεί. Ούτω, δεν προκύπτει από τους όρους της διακήρυξης, ότι οι διαγωνιζόμενοι όφειλαν για τον υπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών, να λάβουν υπόψη τους, τις ασφαλιστικές εισφορές, όπως διαμορφώθηκαν με το άρθρο 31 του ν. 4756/2020, μόνο για ένα χρονικό διάστημα ισχύος της σύμβασης, και ότι για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της διάρκειάς της, θα έπρεπε να λάβουν υπόψη τις ασφαλιστικές εισφορές που ίσχυαν πριν την εισαγωγή της παραπάνω ρύθμισης. Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, για την εγκυρότητα των οικονομικών προσφορών των διαγωνιζομένων, απαιτείται και αρκεί να περιλαμβάνεται σε αυτήν το ελάχιστο νόμιμο εργατικό κόστος, σύμφωνα με τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας και τις τεχνικές προδιαγραφές της διακήρυξης ως προς τις ημέρες και τις ώρες εργασίας και το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών που θα καταβληθούν, σύμφωνα με την ισχύουσα

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

διάταξη του άρθρου 31 του ν. 4756/2020 και μάλιστα, και πέραν της 31-12-2021, αφού από την ως άνω διάταξη του νόμου και τους όρους της διακήρυξης δεν συνάγεται το αντίθετο, δηλαδή επαναφορά των προηγούμενων ασφαλιστικών εισφορών κατά τα ανωτέρω εκτεθέντα. Άλλωστε, από την ως άνω διάταξη του άρθρου 31 ν. 4756/2020 δεν προκύπτει ότι η ρύθμιση που επιβάλλει έχει την έννοια ότι το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών από την 01.01.2022 θα καθοριστεί με νέα νομοθετική πρωτοβουλία ή εάν, αυτομάτως θα επανέλθει στο ύψος που είχε διαμορφωθεί την 1η.6.2020. Σε κάθε περίπτωση, θα οδηγούσε σε διπλό υπολογισμό, στοιχείο που δεν φαίνεται να έχει προβλέψει η διακήρυξη, διότι, θα συμπεριελάμβανε ανάλογο όρο, δηλαδή την υποχρέωση συνυπολογισμού διαφορετικών ασφαλιστικών εισφορών για τα έτη 2021 και 2022. Πλην όμως, κάτι τέτοιο δεν προκύπτει από τη διακήρυξη και δεν μπορεί να ζητείται από τους διαγωνιζόμενους ο συνυπολογισμός στοιχείου που δεν προβλέπεται στη διακήρυξη. Με τα δεδομένα αυτά, η ημετέρα εταιρεία, ορθώς υπολόγισε τις ασφαλιστικές εισφορές, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία κατά το χρόνο δημοσίευσης της διακήρυξης (22-02-2022), και κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς της (29-3-2022). 4) Από τα ανωτέρω εκτεθέντα, συνάγεται ότι ο υπολογισμός των ασφαλιστικών εισφορών που έγινε εκ μέρους μας και για το χρονικό σημείο της σύμβασης μετά την 01-01-2022 είναι ορθός και σύννομος, δεδομένου ότι από τα οριζόμενα στο νόμο και τη διακήρυξη, δεν είχαμε υποχρέωση να ακολουθήσουμε τον τρόπο υπολογισμού που ισχυρίζεται η αιτούσα. Περαιτέρω, επί του ζητήματος των ασφαλιστικών εισφορών και της ισχύος του άρθρου 31 ν. 4756/2020, έχει κριθεί: [...] (Δ.Εφ.Αθ. 242/2021 - σκ. 8 & 11, με την οποία ανεστάλη η εκτέλεση της 694, 695, 696/2021 απόφασης της Α.Ε.Π.Π.) [...] (Α.Ε.Π.Π. 1497/2021 - σκ. 3, 1416/2021 και 616/2021) Στην οικονομική προσφορά της εταιρείας μας οι εργοδοτικές εισφορές έχουν υπολογιστεί με ποσοστό 24,69% το οποίο αντιστοιχεί σε κάλυψη Βαρέων και Ανθυγιεινών για πλήρη απασχόληση, ποσοστό το οποίο ήταν σε ισχύ την καταλυτική ημερομηνία υποβολής προσφορών για τον διαγωνισμό, άρα και αυτός ο όρος της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί. [...]». **Η αναθέτουσα αρχή, επί του πρώτου λόγου της κρινόμενης προσφυγής**, στις απόψεις της, μεταξύ άλλων, αναφέρει ότι «[...] Όλοι οι όροι της συγκεκριμένης

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

διακήρυξης τέθηκαν ως ουσιώδεις, ενώ ορίστηκε ρητά ότι οποιαδήποτε παράβασή τους επιφέρει τον αποκλεισμό του υποψήφιου αναδόχου. Σημειώνεται ότι καμία από τις συμμετέχουσες εταιρείες δεν κατέθεσε Προδικαστική Προσφυγή κατά όρων της διακήρυξης. [...] Επί της με Γενικό Αριθμ. Κατάθεσης 967/08.07.2022 Προσφυγής Α. Για την προσφορά της εταιρείας ... Επί του 1ου λόγου Σύμφωνα με τη διακήρυξη, οι συμμετέχοντες οικονομικοί φορείς οφείλουν να λάβουν υπ' όψη τους κατά την σύνταξη των οικονομικών τους προσφορών την εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία καλύπτοντας τα ελάχιστα νόμιμα ποσά για το εργατικό και ασφαλιστικό κόστος, χωρίς να προσδιορίζονται συγκεκριμένες διατάξεις που ρυθμίζουν τις ασφαλιστικές εισφορές σε συνάρτηση με το χρόνο δημοσίευσης της διακήρυξης και το χρόνο υλοποίησης της σύμβασης που θα προκύψει από την διαγωνιστική διαδικασία. Δεν προκύπτει από τους όρους της διακήρυξης ότι οι συμμετέχοντες όφειλαν να λάβουν υπ' όψη τους τις ασφαλιστικές εισφορές, όπως διαμορφώθηκαν με το άρθρο 31 του ν. 4756/2020, για συγκεκριμένο διάστημα ισχύος της σύμβασης και ότι για το υπόλοιπο χρονικό διάστημα της διάρκειάς της, θα έπρεπε να λάβουν υπόψη τις ασφαλιστικές εισφορές που ίσχυαν πριν την εισαγωγή της παραπάνω ρύθμισης. Από την ως άνω διάταξη του άρθρου 31 ν. 4756/2020 δεν προκύπτει ότι η ρύθμιση που επιβάλλει έχει την έννοια ότι το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών από την 01.01.2023 θα καθοριστεί με νέα νομοθετική πρωτοβουλία ή εάν αυτομάτως θα επανέλθει στο ύψος που είχε διαμορφωθεί την 1η.06.2020. [...]». **Η προσφεύγουσα στο ανωτέρω υπόμνημά της σχετικά με τον πρώτο λόγο της κρινόμενης προσφυγής ισχυρίζεται ότι «[...] Α) Για την προσφορά της εταιρείας με δ.τ. «...»: Επί του 1ου λόγου:**

1) Από την σαφή γραμματική διατύπωση της διάταξης της παρ. 3 του άρθρου 31 του ν. 4756/2020, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 81 του ν. 4826/2021, τον σκοπό για τον οποίο ψηφίστηκε (ελάφρυνση μισθολογικού κόστους κατά την δύσκολη οικονομική συγκυρία που έχει διαμορφωθεί λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού) και την συστηματική της θέση στο πλέγμα των οικείων κοινωνικοασφαλιστικών ρυθμίσεων, συνάγεται ότι αυτή ενέχει εξαιρετικό, προσωρινό, χαρακτήρα, ώστε μετά την πάροδο του ρητώς οριοθετημένου χρονικού πεδίου εφαρμογής της (από 01-01-2022 έως και 31-12-2022)

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

επανέρχεται αυτοδικαίως το προϊσχύον νομοθετικό καθεστώς, εκτός εάν, εν τω μεταξύ, ο νομοθέτης, επανεκτιμώντας την οικονομική κατάσταση προβεί σε νέα ρύθμιση (Δ.Εφ.Αθ. 2117/2022 – σκ. 9). Επομένως, η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών ανάγεται σε συγκεκριμένο και περιορισμένο χρονικό πλαίσιο από 01-01-2022 έως και 31-12-2022, χωρίς ταυτόχρονα να έχει επέλθει κάποια τροποποίηση στο περιεχόμενο των διατάξεων της νομοθεσίας, που ρυθμίζουν το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών, ούτε βεβαίως κατάργησή τους. Με τα δεδομένα αυτά, και αφού η ρύθμιση του άρθρου 31 του ν. 4756/2020 έχει περιορισμένη χρονική ισχύ και αφού οι κείμενες διατάξεις της ασφαλιστικής νομοθεσίας δεν έχουν τροποποιηθεί ή καταργηθεί, μετά την πάροδο του ορισμένου χρόνου ισχύος της μείωσης (31-12-2022) επανέρχεται αυτοδικαίως το προηγούμενο ασφαλιστικό καθεστώς, το οποίο όλοι γνωρίζουν και οφείλουν να λάβουν υπ' όψη τους στην διαμόρφωση των οικονομικών προσφορών τους για το χρονικό διάστημα εκτελέσεως της συμβάσεως από 01-01-2023 έως 31-12-2023 (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. 1468 – 1469/2021, 1008/2021). Επομένως, οι ισχυρισμοί της αναθέτουσας αρχής και της παρεμβαίνουσας είναι απορριπτέοι ως αβάσιμοι, διότι το άρθρο 31 του ν. 4756/2020 έχει σαφώς προσδιορισμένη χρονική ισχύ και οι διατάξεις του άρθρου 48 του ν. 4670/2020 και 97 του ν. 4387/2016 δεν έχουν τροποποιηθεί ή καταργηθεί, οπότε αυτοδικαίως επανέρχονται από 01-01-2023 και ως εκ τούτου οι διαγωνιζόμενοι οφείλουν να υπολογίσουν τις ασφαλιστικές εισφορές για το χρονικό διάστημα εκτελέσεως της συμβάσεως από 01-01-2023 και εφεξής, με βάση τις διατάξεις αυτές. 2) Περαιτέρω, η παρεμβαίνουσα συνομολογεί ότι έχει υπολογίσει το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών σε ποσοστό 24,69 %. Το ποσοστό αυτό είναι εσφαλμένο και κατώτερο του ελαχίστου νομίμου τοιούτου ανέρχεται σε 25,87 %, όπως τούτο αναλυτικά παρατίθεται στον σχετικό λόγο της προδικαστικής προσφυγής μου. Εφόσον αποδεδειγμένα η παρεμβαίνουσα δεν τήρησε τις ισχύουσες ασφαλιστικές διατάξεις υπολογίζοντας ασφαλιστικές εισφορές κατώτερες των νομίμων, κατά παράβαση των άρθρων 18§2 και 95§5 του ν. 4412/2016, η πλημμέλεια αυτή συνιστά λόγο απόρριψης της προσφοράς της (Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. 85/2022). Επομένως, πρέπει να απορριφθούν οι απόψεις της αναθέτουσας αρχής και ο ισχυρισμός της παρεμβαίνουσας. [...]».

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

22. Επειδή, ύστερα από την μελέτη του ηλεκτρονικού φακέλου της υπόθεσης, της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής, των σχετικών εγγράφων, της ανωτέρω 2^{ης} παρέμβασης, των απόψεων της αναθέτουσας αρχής και του υπομνήματος της προσφεύγουσας, προκύπτουν τα εξής σχετικά με τον εξεταζόμενο πρώτο λόγο της κρινόμενης προσφυγής κατά της προσφοράς της 2^{ης} παρεμβαίνουσας «...»: Σύμφωνα με το άρθρο 48 του ν. 4670/2020 (Α' 43), με τον τίτλο «Μείωση εισφορών εργοδότη εργαζομένου», ορίζεται ότι «Από την 1η Ιουνίου 2020 στις περιπτώσεις πλήρους απασχόλησης οι ασφαλιστικές εισφορές των μισθωτών μειώνονται κατά 0,90 ποσοστιαίες μονάδες ως ακολούθως: 1. Κατά 0,75 ποσοστιαίες μονάδες (πμ) των ασφαλιστρών υπέρ κλάδου ανεργίας. Η μείωση επιμερίζεται κατά 0,48 πμ στο ασφάλιστρο του εργοδότη και κατά 0,27 πμ στο ασφάλιστρο του εργαζομένου. Το συνολικό ασφάλιστρο υπέρ ανεργίας διαμορφώνεται σε 4,25 % και κατανέμεται 2,69 % στον εργοδότη και 1,56 % στον εργαζόμενο. 2. Κατά 0,15 ποσοστιαίες μονάδες (πμ) των ασφαλιστρών υπέρ του Ενιαίου Λογαριασμού για την εφαρμογή Κοινωνικών Πολιτικών (ΕΛΕΚΠ) του άρθρου 34 παρ. 4 περίπτωση β' του ν. 4144/2013 (Α' 88), η οποία μειώνεται από την εισφορά που προβλέπεται στο άρθρο 7 παράγραφος 1, περίπτωση β', εδάφιο α' του ν.δ. 2963/1954 (Α' 195), και αφορά αποκλειστικά ασφάλιστρο του εργαζομένου. Το αντίστοιχο ασφάλιστρο του εργαζομένου υπέρ ΕΛΕΚΠ διαμορφώνεται σε 1,20 % και κατανέμεται 0,85 % υπέρ πρώην ΟΕΚ (ν.δ. 2963/1954) και 0,35% υπέρ πρώην ΟΕΕ (ν. 678/1977, Α' 246 και άρθρο 7 του ν. 3144/2003, Α' 111).».

Σύμφωνα με το άρθρο 97 του ν.4387/2016 (Α'85), με τον τίτλο «Εισφορές επικουρικής ασφάλισης», όπως αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο 45 του Ν. 4670/2020, ορίζεται ότι «1. Από την 1.6.2016 και μέχρι τις 31.5.2019, το ποσό της μηνιαίας εισφοράς για την επικουρική ασφάλιση στο Ε.Τ.Ε.Α. όλων των μισθωτών, ασφαλισμένων πριν και μετά την 1.1.1993, υπολογίζεται σε ποσοστό 3,5% για τον ασφαλισμένο και σε ποσοστό 3,5% για τον εργοδότη επί των ασφαλιστέων αποδοχών του εργαζομένου, όπως προσδιορίζονται στο άρθρο 38. Από 1η.6.2019 και μέχρι τις 31.5.2022, το ποσό της μηνιαίας εισφοράς στο Ε.Τ.Ε.Α. όλων των μισθωτών, ασφαλισμένων πριν και μετά την 1.1.1993, υπολογίζεται σε ποσοστό 3,25% για τον

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

ασφαλισμένο και σε ποσοστό 3,25% για τον εργοδότη επί των ασφαλιστέων αποδοχών του εργαζομένου, όπως προσδιορίζονται στο άρθρο 38. Μετά το πέρας της εξαετίας, το ποσοστό της μηνιαίας εισφοράς επανέρχεται στο ύψος που ίσχυε στις 31.12.2015. 2. Η εισφορά της περίπτωσης β` του άρθρου 59 του ν. 3371/2005 (Α` 178) και η πρόσθετη ειδική εισφορά του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του ν. 4225/2014 (Α` 2), εξακολουθούν να καταβάλλονται. Άλλες ειδικές εισφορές άπαξ καταβαλλόμενες από τους ασφαλισμένους εντασσόμενων στο Ε.Τ.Ε.Α. ταμείων, τομέων κλάδων και λογαριασμών, καθώς και άλλα επιπλέον έσοδα που προκύπτουν πέραν από τις ασφαλιστικές εισφορές ασφαλισμένων και εργοδοτών παύουν να καταβάλλονται από την 1η.1.2018. [...] 7. Εισφορές που καταβλήθηκαν νόμιμα δεν επιστρέφονται.»

Ακολούθως, στο Ν. 4756/2020 «Μέτρα ενίσχυσης των εργαζομένων και ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, κοινωνικοασφαλιστικές ρυθμίσεις και διατάξεις για την ενίσχυση των ανέργων» (Φ.Ε.Κ. Α` 235/26.11.2020), και δη στο άρθρο 31 αυτού με τίτλο «Μείωση ασφαλιστικών εισφορών εργοδότη - εργαζομένου» - όπως το άρθρο ίσχυε κατά τον χρόνο διενέργειας και υποβολής των προσφορών του προκείμενου διαγωνισμού (29-03-2022 και 04-04-2022), ήτοι μετά τις μεταβολές που επήλθαν με το άρθρο 81 του ν.4826/2021 με έναρξη ισχύος την ημερομηνία δημοσίευσης του στο Φ.Ε.Κ. Α`160/7.9.2021), ορίζεται ότι «1. Από την 1η Ιανουαρίου 2021 οι ασφαλιστικές εισφορές των μισθωτών εργαζομένων σε φορείς εκτός δημόσιων υπηρεσιών, αποκεντρωμένων διοικήσεων, Ο.Τ.Α. α` και β` βαθμού και νομικών προσώπων αυτών, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου εντός Γενικής Κυβέρνησης, μειώνονται κατά τρεις (3) ποσοστιαίες μονάδες από το ύψος που είχε διαμορφωθεί την 1η.6.2020, ως ακολούθως: α) Κατά 1,85 ποσοστιαίες μονάδες (πμ) των ασφαλιστρων υπέρ κλάδου ανεργίας. Η μείωση επιμερίζεται κατά 1,49 πμ στο ασφάλιστρο του εργοδότη και κατά 0,36 πμ στο ασφάλιστρο του εργαζομένου. Το συνολικό ασφάλιστρο υπέρ ανεργίας διαμορφώνεται σε ποσοστό 2,4 % και κατανέμεται κατά 1,2 % στον εργοδότη και κατά 1,2 % στον εργαζόμενο. β) Κατά 0,30 ποσοστιαίες μονάδες (πμ) των ασφαλιστρων υπέρ του Ενιαίου Λογαριασμού για την εφαρμογή Κοινωνικών Πολιτικών (Ε.Λ.Ε.Κ.Π.) της περ.

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

α` της παρ. 4 του άρθρου 34 του ν. 4144/2013 (Α` 88), η οποία μειώνεται κατά 0,12 πμ από την εργοδοτική εισφορά υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού Ανεργίας (Ε.Κ.Λ.Α.), σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 2224/1994 (Α` 122) και κατά 0,18 πμ από την εργοδοτική εισφορά υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού Προγραμμάτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης (Ε.Λ.Π.Ε.Κ.Ε.), σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν. 2224/1994. Το συνολικό ασφάλιστρο της περ. α` της παρ. 4 του άρθρου 34 του ν. 4144/2013 διαμορφώνεται σε 0,16 % και κατανέμεται ως εξής: βα) Εργοδοτική εισφορά 0,06 % υπέρ του Ειδικού Λογαριασμού Προγραμμάτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και Εκπαίδευσης (Ε.Λ.Π.Ε.Κ.Ε.), σύμφωνα με το άρθρο 14 του ν. 2224/1994. ββ) Εισφορά εργαζομένου 0,10 % υπέρ του Ειδικού Κοινού Λογαριασμού Ανεργίας (Ε.Κ.Λ.Α.), σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 2224/1994. γ) Κατά 0,85 ποσοστιαίες μονάδες (πμ) των ασφαλιστρών υπέρ του Ενιαίου Λογαριασμού για την εφαρμογή Κοινωνικών Πολιτικών (Ε.Λ.Ε.Κ.Π.) της περ. β` της παρ. 4 του άρθρου 34 του ν. 4144/2013, η οποία μειώνεται από την εισφορά που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο της περ. β` της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν.δ. 2963/1954 (Α` 195), και αφορά αποκλειστικά ασφάλιστρο του εργαζομένου. Το αντίστοιχο ασφάλιστρο του εργαζομένου υπέρ Ε.Λ.Ε.Κ.Π. διαμορφώνεται σε ποσοστό 0,35 % και αφορά ασφάλιστρο υπέρ πρώην ΟΕΕ (ν. 678/1977, Α` 246 και άρθρο 7 του ν. 3144/2003, Α` 111). 2. Από την εισφορά της περ. α` της παρ. 4 του άρθρου 34 του ν. 4144/2013 (κλάδος ΛΑΕΚ του Ε.Λ.Ε.Κ.Π. όπως αυτή διαμορφώνεται με βάση τις διατάξεις της περ. β), αποδίδεται πόρος στο Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, στον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ), καθώς και στα ινστιτούτα και τα εκπαιδευτικά κέντρα, τα οποία έχουν ιδρυθεί ή θα ιδρυθούν με τη συμμετοχή της ΓΣΕΕ, του ΣΕΒ, της ΓΣΕ-ΒΕΕ, της ΕΣΕΕ, του ΣΕΤΕ και του ΣΒΒΕ. Για τους ανωτέρω φορείς, εκτός του ΕΟΠΠΕΠ, η απόδοση του πόρου από τον κλάδο ΛΑΕΚ μπορεί να ανέρχεται μέχρι ποσοστού τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) επί του συνόλου των ετήσιων εισφορών που εισπράττονται από τον e-ΕΦΚΑ για λογαριασμό του κλάδου ΛΑΕΚ, ανεξαρτήτως του βαθμού απόδοσης αυτών στον ΟΑΕΔ. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στην παρ. 10 του άρθρου 1 του ν. 2434/1996

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

(Α` 188). 3. Οι διατάξεις του παρόντος άρθρου ισχύουν μέχρι την 31η.12.2022. (...).».

Στην προκείμενη Διακήρυξη στο άρθρο 1.4 - Θεσμικό πλαίσιο ορίζεται ότι «Η ανάθεση και εκτέλεση της σύμβασης διέπονται από την κείμενη νομοθεσία και τις κατ' εξουσιοδότηση αυτής εκδοθείσες κανονιστικές πράξεις, όπως ισχύουν και ιδίως: [...] - των σε εκτέλεση των ανωτέρω νόμων εκδοθεισών κανονιστικών πράξεων, των λοιπών διατάξεων που αναφέρονται ρητά ή απορρέουν από τα οριζόμενα στα συμβατικά τεύχη της παρούσας, καθώς και του συνόλου των διατάξεων του ασφαλιστικού, εργατικού, κοινωνικού, περιβαλλοντικού και φορολογικού δικαίου που διέπει την ανάθεση και εκτέλεση της παρούσας σύμβασης, έστω και αν δεν αναφέρονται ρητά παραπάνω.», ενώ στο άρθρο 1.7 - Αρχές εφαρμοζόμενες στη διαδικασία σύναψης ορίζεται ότι «Οι οικονομικοί φορείς δεσμεύονται ότι: α) τηρούν και θα εξακολουθήσουν να τηρούν κατά την εκτέλεση της σύμβασης, εφόσον επιλεγούν, τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τις διατάξεις της περιβαλλοντικής, κοινωνικοασφαλιστικής και εργατικής νομοθεσίας, που έχουν θεσπιστεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, οι οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους. β) δεν θα ενεργήσουν αθέμιτα, παράνομα ή καταχρηστικά καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ανάθεσης, αλλά και κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης, εφόσον επιλεγούν. γ) λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να διαφυλάξουν την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που έχουν χαρακτηριστεί ως τέτοιες. δ) Ειδικά, κατά τη διαδικασία σύναψης και εκτέλεσης της παρούσας σύμβασης, ως σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα νοούνται ιδίως τα προβλεπόμενα στο δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης γ' της παρ. 2 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 (Α' 115), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει».

Περαιτέρω, στο άρθρο 2.4.4 «Περιεχόμενα Φακέλου «Οικονομική Προσφορά» / Τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών της

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

ανωτέρω Διακήρυξης ορίζεται ότι «Η Οικονομική Προσφορά συντάσσεται με βάση το αναγραφόμενο στην παρούσα κριτήριο ανάθεσης μόνο βάσει τιμής σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Παράρτημα (IV) της διακήρυξης: Εφόσον οι οικονομικοί όροι δεν έχουν αποτυπωθεί στο σύνολό τους στις ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του ΕΣΗΔΗΣ, οι οικονομικοί φορείς πρέπει να συμπληρώσουν, να υπογράψουν ηλεκτρονικά και να αναρτήσουν σε μορφή .pdf τα έντυπα του Παραρτήματος VI: Υπόδειγμα Ανάλυσης Οικονομικής Προσφοράς της παρούσας Διακήρυξης η Αναθέτουσα Αρχή δίνει σχετικές οδηγίες στους Οικονομικούς Φορείς να επισυνάπτουν ηλεκτρονικά υπογεγραμμένα πρόσθετα, σε σχέση με τις αναφορές (εκτυπώσεις) της παραγράφου 2.4.2.4, σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία (ιδίως οικονομική προσφορά), σύμφωνα με το υπόδειγμα Παράρτημα IV της παρούσας διακήρυξης. Τιμές

- Η τιμή της παρεχόμενης υπηρεσίας δίνεται σε ευρώ.
- Μειοδότης θα αναδειχθεί ο υποψήφιος με την πλέον συμφέρουσα, από οικονομική άποψη, προσφορά βάσει τιμής.
- Στην τιμή περιλαμβάνονται οι υπέρ τρίτων κρατήσεις, ως και κάθε άλλη επιβάρυνση, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., για την παροχή των υπηρεσιών στον τόπο και με τον τρόπο που προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης..
- Οι υπέρ τρίτων κρατήσεις υπόκεινται στο εκάστοτε ισχύον αναλογικό τέλος χαρτοσήμου 3% και στην επ' αυτού εισφορά υπέρ ΟΓΑ 20%.
- Επισημαίνεται ότι το εκάστοτε ποσοστό Φ.Π.Α. επί τοις εκατό, της ανωτέρω τιμής θα υπολογίζεται αυτόματα από το σύστημα.
- Οι προσφερόμενες τιμές είναι σταθερές καθ' όλη τη διάρκεια της σύμβασης και δεν αναπροσαρμόζονται. Ως απαράδεκτες θα απορρίπτονται προσφορές στις οποίες: α) δεν δίνεται τιμή σε ΕΥΡΩ ή καθορίζεται σχέση ΕΥΡΩ προς ξένο νόμισμα, β) δεν προκύπτει με σαφήνεια η προσφερόμενη τιμή, με την επιφύλαξη του άρθρου 102 του ν. 4412/2016 και γ) η τιμή υπερβαίνει τον προϋπολογισμό της σύμβασης που καθορίζεται και τεκμηριώνεται από την αναθέτουσα αρχή στο Παράρτημα (I) της παρούσας διακήρυξης. Ειδικά για την παρούσα σύμβαση προβλέπεται ότι οι προσφέροντες υποχρεούνται, με ποινή αποκλεισμού, να εξειδικεύουν σε χωριστό κεφάλαιο της προσφοράς τους τα στοιχεία της παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010, ήτοι: α) Τον αριθμό των εργαζομένων που θα απασχοληθούν στο έργο. β) Τις ημέρες και τις ώρες

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

εργασίας. γ) Τη συλλογική σύμβαση εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι. δ) Το ύψος του προϋπολογισμένου ποσού που αφορά τις πάσης φύσεως νόμιμες αποδοχές αυτών των εργαζομένων. ε) Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά. στ) Τα τετραγωνικά μέτρα καθαρισμού ανά άτομο, όταν πρόκειται για καθαρισμό χώρων. Στην προσφορά τους πρέπει να υπολογίζουν εύλογο ποσοστό διοικητικού κόστους παροχής των υπηρεσιών τους, των αναλώσιμων, του εργολαβικού τους κέρδους και των νόμιμων υπέρ Δημοσίου και τρίτων κρατήσεων. Σημειώνεται ότι, η παρακράτηση φόρου αποτελεί μέρος της φορολογικής υποχρέωσης του αναδόχου, από τον οποίο προεισπράττεται το σχετικό ποσό, ενώ στη συνέχεια, κατά την εκκαθάριση της φορολογικής του δήλωσης, επιστρέφεται ή συμψηφίζεται στο φόρο εισοδήματος που επιβάλλεται σε βάρος του επί των κερδών ή του καθαρού εισοδήματος, ανάλογα αν πρόκειται για νομικό ή φυσικό πρόσωπο. Κατά συνέπεια, η παρακράτηση φόρου δεν αποτελεί κράτηση υπέρ του Δημοσίου, ούτε εμπίπτει στην έννοια της επιβάρυνσης της αξίας της υπηρεσίας που παρέχεται από τον ανάδοχο δημόσιας σύμβασης. Τούτο διότι η προείσπραξη του φόρου εισοδήματος, που αφαιρείται από την αξία της πληρωμής του αναδόχου, έχει προσωρινό χαρακτήρα, αφού η τελική απόδοση ή μη του παρακρατηθέντος ποσού στο Δημόσιο εξαρτάται από το ύψος της φορολογικής υποχρέωσης του αναδόχου, ανάλογα με τα ετήσια κέρδη ή το καθαρό εισόδημα που αυτός δηλώνει, σε σχέση με τα ποσά φόρου που έχουν παρακρατηθεί. Επιπροσθέτως, υποχρεούνται να επισυνάπτουν στην προσφορά αντίγραφο της συλλογικής σύμβασης εργασίας στην οποία τυχόν υπάγονται οι εργαζόμενοι. Σημειώνεται ότι επειδή οι ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του ΕΔΗΔΗΣ δεν έχουν αποτυπώσει τις απαιτήσεις αυτές, οι συμμετέχοντες θα πρέπει να υποβάλλουν και ξεχωριστό έντυπο οικονομικής προσφοράς σε μορφή pdf (ψηφιακά υπογεγραμμένο) βάσει υποδείγματος που καταρτίζουν οι αναθέτουσες αρχές (βλ. Παράρτημα IV), το οποίο πρέπει να υπάρχει αναρτημένο σε επεξεργάσιμο αρχείο (word) στο χώρο του διαγωνισμού».

Σύμφωνα με το άρθρο 2.4.6 - Λόγοι απόρριψης προσφορών ορίζεται ότι «Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά: α)

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

η οποία αποκλίνει από απαράβατους όρους περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, ή δεν υποβάλλεται εμπρόθεσμα με τον τρόπο και με το περιεχόμενο που ορίζεται στην παρούσα και συγκεκριμένα στις παραγράφους 2.4.1 (Γενικοί όροι υποβολής προσφορών), 2.4.2. (Χρόνος και τρόπος υποβολής προσφορών), 2.4.3. (Περιεχόμενο φακέλων δικαιολογητικών συμμετοχής, τεχνικής προσφοράς), 2.4.4. (Περιεχόμενο φακέλου οικονομικής προσφοράς, τρόπος σύνταξης και υποβολής οικονομικών προσφορών), 2.4.5. (Χρόνος ισχύος προσφορών), 3.1. (Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών), 3.2 (Πρόσκληση υποβολής δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου) της παρούσας, β) η οποία περιέχει ατελείς, ελλιπίες, ασαφείς ή λανθασμένες πληροφορίες ή τεκμηρίωση, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο ΕΕΕΣ, εφόσον αυτές δεν επιδέχονται συμπλήρωση, διόρθωση, αποσαφήνιση ή διευκρίνιση ή, εφόσον επιδέχονται, δεν έχουν αποκατασταθεί από τον προσφέροντα, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας, σύμφωνα το άρθρο 102 του ν. 4412/2016 και την παρ. 3.1.2.1 της παρούσας διακήρυξης, γ) για την οποία ο προσφέρων δεν παράσχει τις απαιτούμενες εξηγήσεις, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας ή η εξήγηση δεν είναι αποδεκτή από την αναθέτουσα αρχή σύμφωνα με την παρ. 3.1.2.1 της παρούσας και τα άρθρα 102 και 103 του ν. 4412/2016, δ) η οποία είναι εναλλακτική προσφορά, ε) η οποία υποβάλλεται από έναν προσφέροντα που έχει υποβάλλει δύο ή περισσότερες προσφορές. Ο περιορισμός αυτός ισχύει, υπό τους όρους της παραγράφου 2.2.3.4 περ.γ της παρούσας (περ. γ΄ της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016) και στην περίπτωση ενώσεων οικονομικών φορέων με κοινά μέλη, καθώς και στην περίπτωση οικονομικών φορέων που συμμετέχουν είτε αυτοτελώς είτε ως μέλη ενώσεων. στ) η οποία είναι υπό αίρεση, ζ) η οποία θέτει όρο αναπροσαρμογής, η) για την οποία ο προσφέρων δεν παράσχει, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση σε αυτόν σχετικής πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής, εξηγήσεις αναφορικά με την τιμή ή το κόστος που προτείνει σε αυτήν, στην περίπτωση που η προσφορά του φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή σε σχέση με τις υπηρεσίες, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 88 του ν.4412/2016, θ) εφόσον διαπιστωθεί ότι είναι ασυνήθιστα χαμηλή διότι δε συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

παρ. 2 του άρθρου 18 του ν.4412/2016, ι) η οποία παρουσιάζει αποκλίσεις ως προς τους όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές της σύμβασης, ια) η οποία παρουσιάζει ελλείψεις ως προς τα δικαιολογητικά που ζητούνται από τα έγγραφα της παρούσας διακήρυξης, εφόσον αυτές δεν θεραπευτούν από τον προσφέροντα με την υποβολή ή τη συμπλήρωσή τους, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας, σύμφωνα με τα άρθρα 102 και 103 του ν.4412/2016, ιβ) εάν από τα δικαιολογητικά του άρθρου 103 του ν. 4412/2016, που προσκομίζονται από τον προσωρινό ανάδοχο, δεν αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού της παραγράφου 2.2.3 της παρούσας ή η πλήρωση μιας ή περισσότερων από τις απαιτήσεις των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, σύμφωνα με τις παραγράφους 2.2.4. επ., περί κριτηρίων επιλογής, ιγ) εάν κατά τον έλεγχο των ως άνω δικαιολογητικών του άρθρου 103 του ν.4412/2016, διαπιστωθεί ότι τα στοιχεία που δηλώθηκαν, σύμφωνα με το άρθρο 79 του ν. 4412/2016, είναι εκ προθέσεως απατηλά, ή ότι έχουν υποβληθεί πλαστά αποδεικτικά στοιχεία».

Σύμφωνα με το άρθρο 3.1 - Αποσφράγιση και αξιολόγηση προσφορών ορίζεται ότι «3.1.1 Ηλεκτρονική αποσφράγιση προσφορών Το πιστοποιημένο στο ΕΣΗΔΗΣ, για την αποσφράγιση των προσφορών αρμόδιο όργανο της Αναθέτουσας Αρχής, ήτοι η επιτροπή διενέργειας/επιτροπή αξιολόγησης, εφεξής Επιτροπή Διαγωνισμού, προβαίνει στην έναρξη της διαδικασίας ηλεκτρονικής αποσφράγισης των φακέλων των προσφορών, κατά το άρθρο 100 του ν. 4412/2016, ακολουθώντας τα εξής στάδια: □ Ηλεκτρονική Αποσφράγιση του (υπό)φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής Τεχνική Προσφορά» και του (υπό)φακέλου «Οικονομική Προσφορά», την 4^η Απριλίου 2022 ημέρα Δευτέρα και ώρα 10:00 π.μ. Στο στάδιο αυτό τα στοιχεία των προσφορών που αποσφραγίζονται είναι προσβάσιμα μόνο στα μέλη της Επιτροπής Διαγωνισμού και την Αναθέτουσα Αρχή».

Επίσης, στο άρθρο 4.3 - Όροι εκτέλεσης της σύμβασης της προκειμένης Διακήρυξης ορίζεται ότι «4.3.1 Κατά την εκτέλεση της σύμβασης ο ανάδοχος τηρεί τις υποχρεώσεις στους τομείς του περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, που έχουν θεσπισθεί με το δίκαιο της Ένωσης, το εθνικό δίκαιο, συλλογικές συμβάσεις ή διεθνείς διατάξεις περιβαλλοντικού, κοινωνικοασφαλιστικού και εργατικού δικαίου, οι

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

οποίες απαριθμούνται στο Παράρτημα Χ του Προσαρτήματος Α΄. Ειδικά στις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών καθαρισμού περιλαμβάνονται, επιπλέον του όρου του πρώτου εδαφίου, και τα στοιχεία που αναφέρονται στις περιπτώσεις α΄ έως στ΄ της παρ. 1 του άρθρου 68 του ν. 3863/2010 (Α΄ 115), όπως εκάστοτε ισχύει, καθώς και ο ειδικός όρος της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου. Η τήρηση των εν λόγω υποχρεώσεων από τον ανάδοχο και τους υπεργολάβους του ελέγχεται και βεβαιώνεται από τα όργανα που επιβλέπουν την εκτέλεση της σύμβασης και τις αρμόδιες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες που ενεργούν εντός των ορίων της ευθύνης και της αρμοδιότητάς τους. 4.3.2. Ο ανάδοχος δεσμεύεται ότι: α) σε όλα τα στάδια που προηγήθηκαν της σύμβασης δεν ενήργησε αθέμιτα, παράνομα ή καταχρηστικά και ότι θα εξακολουθήσει να μην ενεργεί κατ' αυτόν τον τρόπο κατά το στάδιο εκτέλεσης της σύμβασης, β) ότι θα δηλώσει αμελλητί στην αναθέτουσα αρχή, από τη στιγμή που λάβει γνώση, οποιαδήποτε κατάσταση (ακόμη και ενδεχόμενη) σύγκρουσης συμφερόντων (προσωπικών, οικογενειακών, οικονομικών, πολιτικών ή άλλων κοινών συμφερόντων, συμπεριλαμβανομένων και αντικρουόμενων επαγγελματικών συμφερόντων) μεταξύ των νομίμων ή εξουσιοδοτημένων εκπροσώπων του καθώς και υπαλλήλων ή συνεργατών τους οποίους απασχολεί στην εκτέλεση της σύμβασης (π.χ. με σύμβαση υπεργολαβίας) και μελών του προσωπικού της αναθέτουσας αρχής που εμπλέκονται καθ' οιονδήποτε τρόπο στη διαδικασία εκτέλεσης της σύμβασης ή/και μπορούν να επηρεάσουν την έκβαση και τις αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής περί την εκτέλεσή της, οποτεδήποτε και εάν η κατάσταση αυτή προκύψει κατά τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. Οι υποχρεώσεις και οι απαγορεύσεις της ρήτρας αυτής ισχύουν, αν ο ανάδοχος είναι ένωση, για όλα τα μέλη της ένωσης, καθώς και για τους υπεργολάβους που χρησιμοποιεί. Στο συμφωνητικό περιλαμβάνεται σχετική δεσμευτική δήλωση τόσο του αναδόχου όσο και των υπεργολάβων του».

Τέλος, στο άρθρο 1.3 - Συνοπτική περιγραφή φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της σύμβασης ορίζεται ότι «(...) Η διάρκεια της Σύμβασης ορίζεται σε δεκαπέντε (15) μήνες και όχι πέραν της 31.12.2023 (...)», ενώ στο άρθρο 6.2 – Διάρκεια σύμβασης της Διακήρυξης ορίζεται ότι «6.2.1. Η διάρκεια της Σύμβασης ορίζεται σε δεκαπέντε (15) μήνες και όχι πέραν της

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

31.12.2023. 6.2.2. Η συνολική διάρκεια της σύμβασης μπορεί να παρατείνεται μετά από αιτιολογημένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής μέχρι το 50% αυτής, ύστερα από σχετικό αίτημα του αναδόχου που υποβάλλεται πριν από τη λήξη της διάρκειάς της, σε αντικειμενικά δικαιολογημένες περιπτώσεις που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα του αναδόχου [η περίπτωση αφορά παράταση χωρίς αύξηση του οικονομικού αντικειμένου της σύμβασης, άλλως τυχόν παράταση-τροποποίηση υπόκειται στις προϋποθέσεις και τους όρους του άρθρου 132 του ν. 4412/2016]. Αν λήξει η συνολική διάρκεια της σύμβασης, χωρίς να υποβληθεί εγκαίρως αίτημα παράτασης ή, αν λήξει η παραταθείσα, κατά τα ανωτέρω, διάρκεια, χωρίς να υποβληθούν στην αναθέτουσα αρχή τα παραδοτέα της σύμβασης, ο ανάδοχος κηρύσσεται έκπτωτος. Αν οι υπηρεσίες παρασχεθούν από υπαιτιότητα του αναδόχου μετά τη λήξη της διάρκειας της σύμβασης, και μέχρι λήξης του χρόνου της παράτασης που χορηγήθηκε επιβάλλονται εις βάρος του ποινικές ρήτρες, σύμφωνα με το άρθρο 218 του ν. 4412/2016 και το άρθρο 5.2.2 της παρούσας.».

Καταρχάς, επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας, που διέπει το σύνολο της διοικητικής δράσης, κάθε Διακήρυξη δημόσιου διαγωνισμού πρέπει, ακόμη και αν δεν περιέχει σχετική ρήτρα, να ερμηνεύεται ως επιβάλλουσα στους διαγωνιζομένους την υποχρέωση τήρησης των κειμένων διατάξεων κατά τη διαμόρφωση της προσφοράς τους. Μεταξύ των διατάξεων αυτών, «προέχουσα θέση έχουν οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας περί της κατώτερης νόμιμης αμοιβής της εργασίας και της νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφάλισως. Αντίθετη εκδοχή, σύμφωνα με την οποία - ελλείψει σχετικής ρήτρας στη Διακήρυξη - οι διαγωνιζόμενοι θα μπορούσαν να διαμορφώνουν την προσφορά τους και κάτω του ελαχίστου κατά νόμον εργατικού κόστους, ο δε έλεγχος του στοιχείου αυτού δεν θα γινόταν κατά την κατάθεση των προσφορών, αλλά μετά τη σύναψη της σχετικής συμβάσεως, δεν παραβιάζει μόνο την αρχή της νομιμότητος της διοικητικής δράσεως, αλλά δημιουργεί και συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού, προσκρούοντας για τον λόγο αυτό και στις αρχές της ισότητας των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας [...]» (βλ.ΕΑ 58/2009, 791, 840/1172/2008 κλπ).

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

Σύμφωνα, άλλωστε, με την πάγια πλέον επί του θέματος νομολογία (πρβλ. σχετικώς ad hoc: ΔΕφΑθ 430/2021, ΔΕφΑθ 118/2022 με την οποία επικυρώθηκε η με αρ. 694,695,696/2021 απόφαση της Α.Ε.Π.Π., ΔΕφΑθ 2117/2021 με την οποία επικυρώθηκε η με αρ. 1468,1469/2-9-2021 απόφαση της Α.Ε.Π.Π., ΔΕφΘεσ Ν218/2021, ΜονΔιοικΕφΑθ 125/2022 ΑΕΠΠ 1468/2021, Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. 804/2022), οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να τηρούν υποχρεωτικά τα ως άνω ποσοστά των ασφαλιστικών εισφορών διότι άλλως οι προσφορές τους είναι απορριπτές βάσει της αρχής της νομιμότητας που επιβάλλει την απαραίγκλιτη τήρηση της εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας (ακόμα κι όταν δεν προβλέπεται ρητώς στην διακήρυξη) διότι μόνον έτσι διασφαλίζεται και η ισότητα κατά την αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών. Επίσης, όπως έχει κριθεί (ΔΕφΑθ 118/2022, 2117/2021, ΑΕΠΠ 322/2022), από τη σαφή γραμματική διατύπωση της προεκτεθείσας ρύθμισης του άρθρου 31 του ν. 4756/2020, και ιδίως της παραγράφου 3 αυτού, τον σκοπό της, όπως αυτός διαγράφεται στην οικεία εισηγητική έκθεση (ελάφρυνση του μισθολογικού κόστους κατά την δύσκολη οικονομική συγκυρία που είχε διαμορφωθεί εξαιτίας της επιδημίας του κορωνοϊού) και τη συστηματική της θέση στο πλέγμα των οικείων κοινωνικοασφαλιστικών ρυθμίσεων, συνάγεται ότι αυτή ενέχει εξαιρετικό, προσωρινό χαρακτήρα, ώστε, μετά την πάροδο του ρητώς οριοθετημένου χρονικού πεδίου εφαρμογής της, επανέρχεται αυτοδικαίως το προϊσχύον νομοθετικό καθεστώς, εκτός εάν, εν τω μεταξύ, ο νομοθέτης, επανεκτιμώντας την οικονομική κατάσταση, προβεί σε νέα ρύθμιση. Εξάλλου, κρίσιμος χρόνος, από την άποψη του ισχύοντος νομοθετικού καθεστώτος, για τη διαμόρφωση της προσφοράς συμμετέχοντος σε διαγωνισμό, είναι ο χρόνος της διενέργειας του διαγωνισμού (ΕΑ ΣτΕ 74/2021, 17/2011, 89/2010, 1194/2009). Ως προελέχθη, σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας, που διέπει το σύνολο της διοικητικής δράσης, κάθε διακήρυξη δημόσιου διαγωνισμού πρέπει, ακόμη και αν ελλείπει σχετική ρήτρα, να ερμηνεύεται ως επιβάλλουσα στους οικονομικούς φορείς να τηρούν, κατά τη διαμόρφωση της προσφοράς τους, τις κείμενες διατάξεις, μεταξύ των οποίων προέχουσα θέση έχουν οι διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας περί της κατώτερης νόμιμης αμοιβής της εργασίας και της νομοθεσίας περί κοινωνικής ασφάλισης (ΕΑ ΣτΕ 1100/2010,

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

791,840,1172/2008). Συνεπώς, οι διαγωνιζόμενοι οφείλουν, επί ποινή αποκλεισμού, να διαμορφώσουν την οικονομική τους προσφορά συμπεριλαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, και το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών με βάση τα προϋπολογισθέντα ποσά, στους ίδιους δε απόκειται να αναζητήσουν στην κείμενη ασφαλιστική νομοθεσία το ποσοστό της ασφαλιστικής εισφοράς που αντιστοιχεί στους απασχολούμενους που θα χρησιμοποιήσουν για την παροχή των ένδικων υπηρεσιών, προκειμένου να το συνυπολογίσουν στη προσφερόμενη από αυτούς τιμή. Περαιτέρω, οικονομική προσφορά, που δεν καλύπτει το ελάχιστο κατά νόμο εργατικό και ασφαλιστικό κόστος για την παροχή των προς ανάθεση υπηρεσιών, αποκλείεται από τον διαγωνισμό (ΣΤΕ ΕΑ 288/2020, 198/2013).

Εν προκειμένω, η Διακήρυξη του προκείμενου διαγωνισμού, παραπέμπει ρητώς στην εφαρμογή, κατά την ανάθεση, κατά την σύναψη και κατά την εκτέλεση της σύμβασης, του ισχύοντος εργατικού και κοινωνικοασφαλιστικού νομοθετικού καθεστώτος (βλ. άρθρα 1.4, 1.7 και 4.3 της άνω Διακήρυξης). Κατά την κρίσιμη δε, από πλευράς ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου, καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών (29-03-2022) και ημερομηνία αποσφράγισης των προσφορών (04-04-2022) είχε τεθεί σε ισχύ η ρύθμιση του άρθρου 31 του ν. 4756/2020, καθώς και η διάταξη του άρθρου 81 του Ν. 4826/2021 (ΦΕΚ Α` 160/07.09.2021), η οποία παρέτεινε την μείωση ασφαλιστικών εισφορών για εργοδότες και εργαζομένους έως την 31-12-2022. Έχουσα δε η εν λόγω ρύθμιση του άρθρου 31 του ν. 4756/2020, σαφώς προσδιορισμένη χρονική ισχύ (έως τις 31-12-2022), μετά την πάροδο της οποίας επανέρχεται αυτοδικαίως το προηγούμενο ασφαλιστικό καθεστώς, οι οικονομικοί φορείς που συμμετείχαν στον ένδικο διαγωνισμό όφειλαν καταρχήν να γνωρίζουν και να εφαρμόσουν σωστά την παραπάνω διάταξη σε συνδυασμό με τις προϊσχύουσες και τις λοιπές κοινωνικοασφαλιστικές ρυθμίσεις και να διαμορφώσουν αναλόγως τις οικονομικές τους προσφορές, υπολογίζοντας τις αναλογούσες ασφαλιστικές εισφορές με βάση τα υψηλότερα ποσοστά που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 48 του ν. 4670/2020 και 97 του ν. 4387/2016, που ίσχυαν πριν τη θέση σε ισχύ του άρθρου 31 του ν. 4756/2020, η εφαρμογή του οποίου δεν καταλάμβανε το σύνολο της διάρκειας της προκείμενης

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

σύμβασης, που έχει ρητώς οριστεί να εκτελεστεί και μετά το πέρας του έτους 2022 και εντός του έτους 2023, ήτοι σύμφωνα με τα άρθρα 1.3 και 6.2.1 της ανωτέρω Διακήρυξης σε δεκαπέντε (15) μήνες (και όχι πέραν της 31.12.2023) και ως εκ τούτου η διάρκεια της σύμβασης μετά βεβαιότητας θα εκτεινόταν και μετά το πέρας του έτους 2022 δεδομένου ότι καταληκτική ημερομηνία προσφορών ορίστηκε η 29-03-2022. Εάν δε καταλειπόταν οποιαδήποτε αμφιβολία ως προς τον τρόπο που η αναθέτουσα αρχή αντιλαμβάνεται την έννοια της διατάξεως αυτής, ο μέσος επιμελής διαγωνιζόμενος θα μπορούσε να διατυπώσει σχετικό διευκρινιστικό ερώτημα, κατά την ευχέρεια που του δίδει ο οικείος όρος της διακήρυξης (όρος 2.1.3). Ωστόσο, όπως βάσιμα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η 2^η παρεμβαίνουσα δεν διαμόρφωσε την οικονομική της προσφορά σύμφωνα με τα ανωτέρω, ήτοι όσα ίσχυαν νομοθετικά κατά τον χρόνο υποβολής των προσφορών τους (29-03-2022) και κατά τον χρόνο διενέργειας του διαγωνισμού (04-04-2022), που είναι ο κρίσιμος χρόνος για την ανεύρεση του νομοθετικού καθεστώτος των ασφαλιστικών εισφορών (ΕΑ ΣΤΕ 74/2021, 17/2011, 89/2010, 1194/2009) και ενώ ήταν βέβαιο ότι το έργο θα εκταθεί πέραν του έτους 2022, προβλεπόταν ότι το εξαιρετικό μειωμένο ποσοστό ασφαλιστικών εισφορών είχε ισχύ μέχρι 31-12-2022 και ότι από 1-1-2023 επανερχόταν το προηγούμενο ποσοστό ασφαλιστικών εισφορών (βλ. Δ. Εφ. Αθ. 118/2022). Η ρητή και αναντίρρητη διατύπωση περί του περιορισμένου χρόνου ισχύος της ευνοϊκής ρύθμισης μέχρι την 31-12-2022 δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως νομοθετικό κενό για το μετά του χρόνου αυτού ύψος των ασφαλιστικών εισφορών, αλλά ως εξαιρετική διάταξη στις ήδη υπάρχουσες και ρυθμίζουσες το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών μισθωτών. Οι ισχυρισμοί της δε της 2^{ης} παρεμβαίνουσας περί του ότι από την ως άνω διάταξη του νόμου και τους όρους της διακήρυξης δεν συνάγεται το αντίθετο, δηλαδή επαναφορά των προηγούμενων ασφαλιστικών εισφορών προβάλλονται αλυσιτελώς στην παρούσα περίπτωση, διότι κατά τους όρους της διακήρυξης, στον υπόψη διαγωνισμό ουδεμία ασκεί επιρροή η οποιαδήποτε μελλοντική, δηλαδή μετά την υποβολή των προσφορών, νομοθετική ρύθμιση σχετιζόμενη με τις ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων και επομένως οι οικονομικοί φορείς που συμμετείχαν στον ένδικο διαγωνισμό όφειλαν καταρχήν να γνωρίζουν και

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

να εφαρμόσουν σωστά τις σχετικές κοινωνικοασφαλιστικές διατάξεις και να διαμορφώσουν αναλόγως τις οικονομικές τους προσφορές, υπολογίζοντας τις αναλογούσες ασφαλιστικές εισφορές. Η 2^η παρεμβαίνουσα με μόνη τη συμμετοχή της έχει αποδεχθεί ανεπιφύλακτα τους όρους της Διακήρυξης (βλ. και τις ανωτέρω απόψεις της αναθέτουσας αρχής όπου αναφέρεται ότι καμία από τις συμμετέχουσες εταιρείες δεν κατέθεσε προδικαστική προσφυγή κατά των όρων της προκείμενης Διακήρυξης), η οποία ρητώς παραπέμπει στην κείμενη εργατική και ασφαλιστική νομοθεσία, όπως λεπτομερώς εκτέθηκε ανωτέρω. Ούτε βέβαια όφειλε η αναθέτουσα αρχή κατά τη θέσπιση του κανονιστικού πλαισίου του διαγωνισμού να συμπεριλάβει οποιαδήποτε ρύθμιση ως προς το ζήτημα του ύψους του ποσοστού των ασφαλιστικών εισφορών, αφού αρκεί η αναφορά στην προκείμενη Διακήρυξη για την υποχρέωση των οικονομικών φορέων περί υποβολής προσφοράς σύμφωνα με την κείμενη εργατική και κοινωνικοασφαλιστική νομοθεσία (βλ. άρθρα 1.4, 1.7 και 4.3 της άνω Διακήρυξης), στην οποία όφειλε η 2^η παρεμβαίνουσα να ανατρέξει. Επομένως, υπολογίζοντας η 2^η παρεμβαίνουσα τις ασφαλιστικές εισφορές με βάση τα μειωμένα αυτά ποσοστά και για το πέραν της 31-12-2022 χρονικό διάστημα [(γεγονός το οποίο συνομολογεί και στην ανωτέρω παρέμβασή της δηλώνοντας ότι οι εργοδοτικές της εισφορές έχουν υπολογιστεί με ποσοστό 24,69%, το οποίο αντιστοιχεί σε κάλυψη Βαρέων και Ανθυγιεινών για πλήρη απασχόληση, ποσοστό το οποίο ήταν σε ισχύ την καταλυτική ημερομηνία υποβολής προσφορών για τον διαγωνισμό και δηλώνοντας ότι υπολόγισε τις ασφαλιστικές εισφορές, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία κατά το χρόνο δημοσίευσης της διακήρυξης (22-02-2022) και κατά τον χρόνο υποβολής της προσφοράς της (29-3-2022), καθώς και όπως προκύπτει από το αρχείο της προσφοράς της τίτλο «ΟΙΚ ΠΡΟΣ ... SIGNED»), ήτοι από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η 2^η παρεμβαίνουσα υπολόγισε τις ασφαλιστικές εισφορές κατ' εφαρμογή της προσωρινού χαρακτήρα και μη ισχύουσας αναφορικά με την συνολική διάρκεια εκτέλεσης της ένδικης σύμβασης ρύθμισης του άρθρου 31 του ν. 4745/2020 με ισχύ έως 31-12-2022], υπέβαλε προσφορά κατά παράβαση της ισχύουσας νομοθεσίας και είναι ως εκ τούτου απορριπτέα. Εξάλλου, ως προελέχθη, κρίσιμος χρόνος, από την άποψη του ισχύοντος νομοθετικού καθεστώτος, για τη διαμόρφωση

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

της προσφοράς συμμετέχοντος σε διαγωνισμό, είναι ο χρόνος της διενέργειας του διαγωνισμού/αποσφράγισης των προσφορών (στην προκείμενη περίπτωση η 04-04-2022) και ως εκ τούτου όφειλε η 2^η παρεμβαίνουσα να έχει υπολογίσει τις ασφαλιστικές εισφορές με τη μείωση που προβλέπει ο νόμος μόνο έως 31-12-2022, ενώ για τους μήνες που εκτείνονται εντός του έτους 2023 θα έπρεπε να τις είχε υπολογίσει με βάση τα αυξημένα ποσοστά που ίσχυαν πριν από τη δημοσίευση της ανωτέρω ρύθμισης. Με τον τρόπο, όμως, αυτόν και μη διατυπωθείσας αμφιβολίας ή επιφύλαξης εκ μέρους της 2^{ης} παρεμβαίνουσας ως προς το ισχύον κοινωνικοασφαλιστικό καθεστώς, δεν τήρησε τους ισχύοντες κοινωνικοασφαλιστικούς κανόνες, υπολογίζοντας ασφαλιστικές εισφορές κατώτερες των νομίμων, κατά παράβαση των όρων της Διακήρυξης και του Νόμου. Η πλημμέλεια δε αυτή, που δεν επιδέχεται συμπλήρωσης ή διόρθωσης, συνιστά σύμφωνα με τους όρους της προκείμενης Διακήρυξης, λόγο απόρριψης της προσφοράς της 2^{ης} παρεμβαίνουσας, έχουσα η αναθέτουσα αρχή δέσμια αρμοδιότητα να απορρίψει την προσφορά της, με αποτέλεσμα η προσβαλλόμενη απόφαση να είναι ακυρωτέα για τον λόγο αυτό, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της 2^{ης} παρεμβαίνουσας και της αναθέτουσας αρχής, γενομένων δεκτών των σχετικών ισχυρισμών της προσφεύγουσας που εμπεριέχονται στον πρώτο λόγο της κρινόμενης προσφυγής. Επομένως, σύμφωνα με τα προρρηθέντα, ο πρώτος λόγος της κρινόμενης προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

23. Επειδή, σύμφωνα με τα ως άνω γενόμενα δεκτά στην σκέψη 22 της παρούσας σχετικά με το ότι η οικονομική προσφορά της 2^{ης} παρεμβαίνουσας πρέπει να απορριφθεί δεδομένου ότι γίνονται δεκτοί ως βάσιμοι οι σχετικοί ισχυρισμοί της προσφεύγουσας που εμπεριέχονται στον πρώτο λόγο της κρινόμενης προσφυγής της αναφορικά με τον εκ μέρους της 2^{ης} παρεμβαίνουσας μη ορθό υπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών και ως εκ τούτου παρέχουν αυτοτελές νόμιμο έρεισμα για την απόρριψη της προσφοράς της 2^{ης} παρεμβαίνουσας και την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης της αναθέτουσας αρχής, για τους λόγους αυτούς, παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση του δεύτερου της κρινόμενης προσφυγής κατά της προσφοράς της 2^{ης} παρεμβαίνουσας (πρβλ. Ε.Α. ΣτΕ 326/2011, 1238, 1132, 420/2010,

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

750/2007. Βλ. και ΑΕΠΠ 818/2018, σκ. 62 και ΑΕΠΠ 839/2018, σκ. 53, 969/2019 σκ. 49, 1360/2020, σκ.48).

24. Επειδή, η προσφεύγουσα στην κρινόμενη προσφυγή της προβάλλει τρεις λόγους ακύρωσης **κατά της προσφοράς της 1^{ης} παρεμβαίνουσας «....»** και συγκεκριμένα ότι α) είναι μη νόμιμος ο υπολογισμός του εργατικού κόστους ιδίως ως προς το επίδομα αδείας και το δώρο Χριστουγέννων β) είναι μη εύλογος ο υπολογισμός του κόστους αναλωσίμων και γ) ότι υπάρχουν ασάφειες και σφάλματα στην οικονομική της προσφορά. Ειδικότερα, **η προσφεύγουσα με τον πρώτο λόγο της κρινόμενης προσφυγής ισχυρίζεται** ότι «[...] Όπως ανωτέρω εκτίθεται, η διακήρυξη ρητά ορίζει ότι η διάρκεια της συμβάσεως θα είναι 15 μήνες και η καταληκτική ημερομηνία λήξης η 31-12-2023 και άρα έναρξης η 01-10-2022. Η ως άνω εταιρεία στο αρχείο με τίτλο «Υπολογισμός Εργατικού Κόστους s» της οικονομικής προσφοράς της παραθέτει τον τρόπο που έχει υπολογίσει το εργατικό κόστος του προσωπικού τόσο σε μηνιαία βάση όσο και για το σύνολο των 15 μηνών (από 01/10/2022 έως 31/12/2023), όπου και δηλώνει τα εξής : [...] Από την ανωτέρω ανάλυση προκύπτει ότι έχει υπολογίσει όλως παρανόμως το επίδομα αδείας και το δώρο Χριστουγέννων, αφού για τον υπολογισμό τους χρησιμοποιεί 13 και 25 ημερομίσθια αντίστοιχα.

Ειδικότερα, βάσει των διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας τα ημερομίσθια αυτά αναλογούν σε ένα ημερολογιακό έτος και σε ουδεμία περίπτωση συνάδουν με το οριζόμενο από την διακήρυξη συνολικό διάστημα των 15 μηνών, από 01/10/2022 έως 31/12/2023, και αντιστοιχεί σε : - 1ο ημερολογιακό έτος : 01/10/2022 – 31/12/2022 (3 μήνες) - 2ο ημερολογιακό έτος : 01/01/2023 – 31/12/2023 (12 μήνες) Εν προκειμένω, λοιπόν, για το εν λόγω συνολικό διάστημα η εταιρεία αυτή όφειλε να υπολογίσει το επίδομα αδείας και το δώρο Χριστουγέννων με τον ίδιο τρόπο που ακολούθησε προκειμένου να βρει τον συντελεστή των εργοδοτικών εισφορών, ήτοι : ❖ Επίδομα αδείας Από το ρητό και σαφές γράμμα του άρθρου 3 παρ. 16 Ν.4504/1966, ο εργαζόμενος δικαιούται να λάβει επίδομα αδείας ανάλογο με τις αποδοχές των ημερών αδείας που δικαιούνται, με τον περιορισμό ότι το επίδομα αδείας δεν μπορεί να υπερβαίνει τις αποδοχές ενός δεκαπενθημέρου για τους αμειβόμενους με μισθό ή τα 13 ημερομίσθια για τους αμειβόμενους με ημερομίσθιο. Συνεπώς, η

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

κατά το νόμο βάση του υπολογισμού του επιδόματος αδείας είναι, αφενός μεν, οι αποδοχές που λαμβάνει ο εργαζόμενος και ο αριθμός των ημερών αδείας που δικαιούται να λάβει. Όπως προαναφέρθηκε, δε, τον πρώτο χρόνο εργασίας, ο εργοδότης υποχρεούται να χορηγήσει αναλογία άδειας και πριν τη συμπλήρωση του 12μήνου παραμονής στην εργασία και μάλιστα αναλογικά με τους μήνες εργασίας κατά το πρώτο ημερολογιακό έτος, ενώ σε κάθε περίπτωση η άδεια πρέπει να χορηγείται μέσα στο έτος στο οποίο αφορά δεν επιτρέπεται η μεταφορά της σε μεθεπόμενο έτος. Εφαρμόζοντας τα ανωτέρω, στα δεδομένα της Διακήρυξης και λαμβάνοντας υπόψη τα όσα ανωτέρω αναφέρθηκαν σχετικά με τη διάκριση που θα πρέπει να γίνει εν προκειμένω μεταξύ των ημερολογιακών ετών, στα οποία εκτείνεται χρονικά η σύμβαση ο ορθός υπολογισμός του επιδόματος αδείας είναι ο εξής: > Για το 1ο ημερολογιακό έτος (01/10/2022 – 31/12/2022) : 2 ημερομίσθια τον μήνα X 3 μήνες = 6 ημερομίσθια > Για το 2ο ημερολογιακό έτος (01/01/2023 – 31/12/2023) : 13 ημερομίσθια Συνολικά ημερομίσθια : 6 + 13 = 19 ημερομίσθια Όμως, η ως άνω εταιρεία, όπως προκύπτει από τον ανωτέρω παρατιθέμενο υπολογισμό, που έχει κάνει στην οικονομική προσφορά της, για επίδομα αδείας έχει υπολογίσει μόνο 13 ημερομίσθια. Δηλαδή, έχει υπολογίσει μικρότερο αριθμό ημερομισθίων από τα προβλεπόμενα στον νόμο και τα οποία βάσει της συνολικής διάρκειας της συμβάσεως όφειλε να υπολογίσει με συνέπεια η προσφερόμενη τιμή για το κόστος τούτο να είναι κατώτερη του ελαχίστου νομίμου. ❖ Δώρο Χριστουγέννων Για τον υπολογισμό του ποσού των Δώρων λαμβάνεται υπόψη ο τρόπος αμοιβής των μισθωτών δηλαδή αν αμείβονται με ημερομίσθιο ή με μισθό. Η χρονική περίοδος που υπολογίζεται το Δώρο Χριστουγέννων αρχίζει από την 1η Μαΐου μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου κάθε έτους. Έτσι, οι εργαζόμενοι που η σχέση εργασίας τους με τον εργοδότη είχε διάρκεια χωρίς διακοπή όλη τη χρονική περίοδο που αναφέραμε δηλαδή από 1ης Μαΐου μέχρι 31ης Δεκεμβρίου κάθε έτους, δικαιούνται ολόκληρο το Δώρο που είναι ίσο με ένα (1) μηνιαίο μισθό για τους αμειβόμενους με μισθό και με 25 ημερομίσθια για τους αμειβόμενους με ημερομίσθιο. Όσοι όμως από τους παραπάνω μισθωτούς, που η σχέση τους με τον εργοδότη δεν διήρκεσε ολόκληρο το χρονικό διάστημα (από 1/5 έως και 31/12), δικαιούνται να λάβουν τμήμα του δώρου ανάλογο με τη χρονική

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

διάρκεια της εργασιακής τους σχέσης. Σε αυτή τη περίπτωση το δώρο Χριστουγέννων υπολογίζεται ως εξής: 2/25 του μηνιαίου μισθού ή 2 ημερομίσθια - ανάλογα με το πώς αμείβονται - για κάθε 19 ημερολογιακές ημέρες διάρκειας της εργασιακής σχέσης. Εφαρμόζοντας τα ανωτέρω, στα δεδομένα της Διακήρυξης και λαμβάνοντας υπόψη τα όσα ανωτέρω αναφέρθηκαν σχετικά με τη διάκριση που θα πρέπει να γίνει εν προκειμένω μεταξύ των ημερολογιακών ετών, στα οποία εκτείνεται χρονικά η σύμβαση ο ορθός υπολογισμός του δώρου Χριστουγέννων είναι ο εξής: > Για το 1ο ημερολογιακό έτος (01/10/2022 – 31/12/2022) : 2 ημερομίσθια X (92 συνολικές ημέρες διαστήματος / 19 ημερολογιακές ημέρες) = 9,68 ημερομίσθια > Για το 2ο ημερολογιακό έτος (01/05/2023 – 31/12/2023) : 25 ημερομίσθια Συνολικά ημερομίσθια : 9,68 + 25 = 34,68 ημερομίσθια Όμως, η ως άνω εταιρεία, όπως προκύπτει από τον ανωτέρω παρατιθέμενο υπολογισμό, που έχει κάνει στην οικονομική προσφορά της, για δώρο Χριστουγέννων έχει υπολογίσει μόνο ... ημερομίσθια. Δηλαδή, έχει υπολογίσει μικρότερο αριθμό ημερομισθίων από τα προβλεπόμενα στον νόμο και τα οποία βάσει της συνολικής διάρκειας της συμβάσεως όφειλε να υπολογίσει με συνέπεια η προσφερόμενη τιμή για το κόστος τούτο να είναι κατώτερη του ελαχίστου νομίμου. Επιπρόσθετα, ο μη νόμιμος υπολογισμός του επιδόματος αδείας και του δώρου Χριστουγέννων έχει ως αποτέλεσμα να συμπαρασύρει εσφαλμένα και τον υπολογισμό του συνολικού εργατικού κόστους που δηλώνει στην οικονομική προσφορά της. Ειδικότερα, βάσει των παραπάνω και συναρτήσει του τρόπου υπολογισμού του εργατικού κόστους που ακολουθεί η εν λόγω εταιρεία, το ελάχιστο νόμιμο εργατικό κόστος του προσωπικού για το σύνολο των 15 μηνών ανέρχεται σε : [...] Επομένως, το συνολικό εργατικό κόστος για τη συνολική διάρκεια ισχύος της συμβάσεως των 15 μηνών (01/01/2022-31/12/2023) που υπολογίζει στην οικονομική προσφορά της η ως άνω εταιρεία είναι μη νόμιμο και κατώτερο του ελαχίστου νομίμου, όπως τούτο ανάγλυφα προκύπτει από την ανωτέρω ανάλυση υπολογισμού του εργατικού κόστους, δηλαδή υπολείπεται του ελαχίστου νομίμου κατά παραθέσαμε ανωτέρω, κατά 2.538,46 € [186.505,65 € (ελάχιστο νόμιμο) - 183.967,19 € (προσφερόμενο)]. [...]». **Επί του πρώτου λόγου της κρινόμενης προσφυγής, η 1^η παρεμβαίνουσα** στην ανωτέρω παρέμβασή της ισχυρίζεται, μεταξύ άλλων,

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

ότι «[...] Α/ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟ ΛΟΓΟ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΠΕΡΙ ΔΗΘΕΝ ΜΗ ΝΟΜΙΜΟΥ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ, ΙΔΙΩΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΩΡΟ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ Η προσφορά της εταιρείας μας είναι καθόλα νόμιμη και ορθή, απορριπτομένου του περί του αντιθέτου ισχυρισμού της προσφεύγουσας, καθώς οι αιτιάσεις που προέβαλε σε βάρος μας δεν στηρίζονται ούτε στις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας, ούτε στη διακήρυξη του επίμαχου διαγωνισμού. α/ Ως προς τον υπολογισμό του επιδόματος αδείας Σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 3 του Α.Ν. 539/1945 [...] Ακόμα, στο άρθρο 3 παρ. 16 του ν. 4504/1966 προβλέπονται τα εξής: [...] Όπως προκύπτει από την ανωτέρω διάταξη του Α.Ν. 539/1945, κάθε μισθωτός δικαιούται να λάβει ποσοστό της ετήσιας κανονικής άδειας με αποδοχές κατ' αναλογία του χρόνου εργασίας που έχει συμπληρώσει, ο δε εργοδότης υποχρεούται να του χορηγεί την αναλογία της άδειάς του, πριν τη λήξη του ημερολογιακού έτους. Στο δε άρθρο 3 παρ. 16 του ν. 4504/1966 προβλέπεται επίσης ότι οι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου απασχολούμενοι δικαιούνται επιδόματος αδείας, υπό τον περιορισμό ότι το επίδομα αυτό δεν δύναται να υπερβαίνει τις 13 εργάσιμες ημέρες για αυτούς που αμείβονται με ημερομίσθιο. Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι το επίδομα αδείας για χρόνο εργασίας λιγότερο του έτους είναι, σε κάθε περίπτωση, αναλογικό του χρόνου εργασίας που συμπληρώθηκε σε σχέση με το επίδομα αδείας που οφείλεται σε ετήσια βάση, υπό τον περιορισμό ότι δεν υπερβαίνει τα 13 ημερομίσθια. Ως εκ τούτου, ο ισχυρισμός του προσφεύγοντος ότι η προσφορά της εταιρείας μας είναι μη νόμιμη ως προς τον υπολογισμό του επιδόματος αδείας διότι δεν υπολογίσαμε ως επίδομα αδείας 2 ημερομίσθια για κάθε μήνα (άρα 19 ημερομίσθια, λόγω της δεκαπεντάμηνης διάρκειας της σύμβασης), τυγχάνει απορριπτέος ως αβάσιμος διότι δεν εδράζεται στο νόμο. Και τούτο διότι με βάση την προαναφερθείσα διάταξη, την οποία επικαλείται και η προσφεύγουσα, δεν προκύπτει ότι για σχέση εργασίας μικρότερη του δωδεκάμηνου πρέπει να υπολογίζεται – και δη σε κάθε περίπτωση – ως επίδομα αδείας τα 2 ημερομίσθια για κάθε μήνα. Αντιθέτως, από τις ανωτέρω διατάξεις, προκύπτει ότι το επίδομα αδείας προβλέπεται, με βάση το χρόνο εργασίας που διανύθηκε, ως ποσοστό του ετήσιου επιδόματος αδείας και υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνει τα 13 ημερομίσθια (δείτε σχετικά και την

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

υπ' αρ. Σ 327/2022 απόφαση της ΑΕΠΠ). Πράγματι, η εταιρεία μας υπολόγισε το επίδομα αδείας σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη, υπολογίζοντας δηλαδή το ετήσιο επίδομα άδειας πλέον της αναλογίας του ετήσιου επιδόματος για τους 3 μήνες της σύμβασης πέραν του δωδεκαμήνου, δηλαδή, όπως προκύπτει και από τον Πίνακα Υπολογισμού του Εργατικού Κόστους στον οποίο αποτυπώνεται το ακριβές ποσό του επιδόματος αδείας για 15 μήνες, υπολογίσαμε 4.765,35€. Συνεπώς, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η οικονομική μας προσφορά είναι απολύτως σύμφωνη με τα προβλεπόμενα στην εργατική νομοθεσία. Το ποσό που υπολογίσαμε ως επίδομα αδείας, και συνακόλουθα τα λοιπά ποσά που συνδέονται με αυτό, ήτοι το κόστος αντικαταστατών και οι αναλογούσες εργοδοτικές εισφορές είναι νόμιμα και συνεπώς, νομίμως η απόφαση της αναθέτουσας αρχής έκρινε αποδεκτή την προσφορά μας και ο παρόν λόγος της προσφεύγουσας πρέπει να απορριφθεί.

β/ ως προς τον υπολογισμό του Δώρου Χριστουγέννων Καταρχήν, η παραδοχή με την οποία ξεκινά ο επίμαχος λόγος προσφυγής της προσφεύγουσας ότι «η διακήρυξη ρητά ορίζει ότι η διάρκεια της συμβάσεως θα είναι 15 μήνες και η καταληκτική ημερομηνία λήξης η 31.12.2023 και άρα έναρξης η 01.10.2022» δεν προκύπτει από την διακήρυξη. Πράγματι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον όρο 6.2.1. της διακήρυξης, σχετικά με τη διάρκεια της σύμβασης προβλέπεται ότι: «6.2.1. Η διάρκεια της Σύμβασης ορίζεται σε δεκαπέντε (15) μήνες και όχι πέραν της 31.12.2023». Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορεί η σύμβαση να εκτείνεται σε διάστημα πέραν της 31.12.2023, ούτε να υπερβαίνει το διάστημα των 15 μηνών, όχι όμως ότι μπορεί να υπολογιστεί με βεβαιότητα ο χρόνος έναρξης εκτέλεσης της σύμβασης, καθώς ο χρόνος έναρξης μπορεί να είναι μετά την 01.10.2022, οπότε να διαρκέσει λιγότερο από 15 μήνες, ή να ξεκινήσει πριν την 01.10.2022 και να λήξει με την πάροδο 15 μηνών και προ της 31.12.2023. Εξάλλου, αν μπορούσε να γίνει δεκτό ότι η ημερομηνία έναρξης της σύμβασης προσδιορίζεται σε συγκεκριμένο διάστημα μετά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών, αυτό θα αντέβαινε στη βούληση του κανονιστικού νομοθέτη να μην δεσμευθεί με συγκεκριμένο τρόπο στη διακήρυξη ως προς τον χρόνο έναρξης της σύμβασης. Ως εκ τούτου, η παραδοχή της διάρκειας της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης από 01.10.2022 μέχρι 31.12.2023

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

συνιστά αποδεκτή παραδοχή προκειμένου να υπολογιστεί το διάστημα κατά το οποίο θα εφαρμοστεί ο μειωμένος συντελεστής ασφαλιστικών εισφορών για να μπορέσουμε οι οικονομικοί φορείς να καταρτίσουμε την οικονομική μας προσφορά με γνώμονα να δηλωθεί ποσό το οποίο σε κάθε περίπτωση δε θα υπολείπεται αυτού που θα κληθεί να καταβάλει ο ανάδοχος ως ελάχιστο εργατικό κόστος. Δηλαδή, πράγματι, η σύμβαση δε θα μπορούσε να εκτελεστεί για 15 μήνες και να είναι διάστημα μεγαλύτερο των 12 μηνών εντός του 2023 ώστε η παραδοχή για την εφαρμογή του μειωμένου συντελεστή για το διάστημα των τριών μηνών είναι σίγουρα νόμιμη και βάσει της ισχύουσας κατά την υποβολή της προσφοράς εργατικής νομοθεσίας. Ωστόσο, αναφορικά με τα λοιπά κόστη, στις περιπτώσεις που η διάρκεια της σύμβασης δεν ισούται με ένα ή περισσότερα δωδεκάμηνα, όπως συμβαίνει και στην προκειμένη περίπτωση, ο νόμιμος τρόπος υπολογισμού του εργατικού κόστους, εφόσον δε μπορούμε να γνωρίζουμε το ακριβές διάστημα εκτέλεσης της σύμβασης, συνίσταται στην συμπερίληψη της αναλογίας του ετήσιου κόστους δώρου Πάσχα και Χριστουγέννων για το διάστημα των μηνών του μη πλήρους έτους της εκάστοτε υπό ανάθεση σύμβασης. Συνεπώς, η εταιρεία μας προέβη νομίμως στη σύνταξη οικονομικής προσφοράς υπολογίζοντας αναλογία δώρου Χριστουγέννων και Πάσχα για 15 μήνες, πολλαπλασιάζοντας επί 15 το μηνιαίο κόστος δώρου Χριστουγέννων και Πάσχα, όπως αυτό προέκυψε από τη διαίρεση του ετήσιου κόστους με τους 12 μήνες. Άλλωστε, με την παραδοχή του προσφεύγοντος για το διάστημα εκτέλεσης της σύμβασης, θα οδηγούσε στον μη υπολογισμό δώρου Πάσχα, καθώς δεν αναλογεί δώρο Πάσχα σε περίπτωση που οι 3 μήνες της σύμβασης θα ήταν 1.10.2022 έως 31.12.2022. Η εταιρεία μας όμως, προβαίνοντας στον ανωτέρω αναλυθέντα νόμιμο υπολογισμό, υπέβαλε προσφορά μεγαλύτερη οικονομικά από αυτή που θα προέκυπτε εάν υιοθετούσαμε την προσέγγιση της προσφεύγουσας. Παρά τα όσα αντίθετα αναφέρει στον επισυναπτόμενο στην προσφυγή της Πίνακα, η υιοθέτηση του δικού της τρόπου υπολογισμού θα οδηγούσε στα κάτωθι οικονομικά αποτελέσματα: [...] Άρα, και σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν είναι ορθός ο τρόπος προσέγγισης της προσφεύγουσας, αυτός δεν συνεπάγεται μεγαλύτερο, αλλά μικρότερο κόστος από αυτό το οποίο περιλάβαμε στην προσφορά μας, σύμφωνα με τα αναλυτικά εκτεθέντα στον ανωτέρω πίνακα,

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

καθώς το κόστος δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα που υπολογίσαμε υπερβαίνει το κόστος που προκύπτει με τους υπολογισμούς της προσφεύγουσας και άρα δε συντρέχει λόγος απόρριψης της προσφοράς μας. Τέλος και σε κάθε περίπτωση, με δεδομένο ότι η εταιρεία μας αναλαμβάνει πολλά έργα αντίστοιχου αντικειμένου, καθώς συμμετέχει σε διαγωνισμούς, διατηρεί προσωπικό το οποίο απασχολεί όλο το έτος στα έργα που αναλαμβάνει και ως εκ τούτου, το εργατικό κόστος που θα καλυφθεί από την υπό ανάθεση σύμβαση θα αφορά τους 15 μήνες που το προσωπικό θα απασχοληθεί στη σύμβαση αυτή, ενώ τα κόστη απασχόλησης για τους υπόλοιπους μήνες του έτους, βαρύνουν αντίστοιχα τις συμβάσεις στις οποίες θα απασχολείται το προσωπικό στους μήνες αυτούς. Συνεπώς με βάση τα παραπάνω η εταιρεία μας προέβη απολύτως νόμιμα στην κατάρτιση της οικονομικής μας προσφοράς και όσα επικαλείται η προσφεύγουσα είναι αβάσιμα και παρελκυστικά και για το λόγο αυτό η υπό κρίση προσφυγή πρέπει να απορριφθεί. [...]». **Η αναθέτουσα αρχή**, επί του πρώτου λόγου της κρινόμενης προσφυγής, στις απόψεις της ουδέν σχετικό αναφέρει παρά μόνο ότι «[...] Επί της με Γενικό Αριθμ. Κατάθεσης 967/08.07.2022 Προσφυγής. [...] Β. Για την προσφορά της εταιρείας .... [...] Συνοψίζοντας, η Αναθέτουσα αρχή ενήργησε καλώς και σύμφωνα με τα κατά το νόμο οριζόμενα, κατά συνέπεια οι λόγοι της υπό κρίση Προσφυγής θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι [...]». **Η προσφεύγουσα στο ανωτέρω υπόμνημά της σχετικά με τον πρώτο λόγο της κρινόμενης προσφυγής ισχυρίζεται** ότι «[...] Β) Για την προσφορά της εταιρείας με δ.τ. «...»: Επί του 1ου λόγου: 1) Στην διακήρυξη ορίζεται κατά τρόπο σαφή και ορισμένο η διάρκεια της συμβάσεως (15 μήνες). Εφόσον η διάρκεια της συμβάσεως είναι καθορισμένη (15μηνη), το μηνιαίο κόστος θα προκύψει από την συνολική διάρκεια (15 μήνες) και όχι από το ετήσιο κόστος (12 μήνες). Διότι, αν ο υπολογισμός γίνει επί ετησίας βάσεως θα απωλεσθεί η αναλογία που αφορά τους τρεις (3) μήνες, οι οποίοι θα προστεθούν στους δώδεκα (12) μήνες, για να συμπληρωθεί η 15μηνη διάρκεια. 2) Από την επισκόπηση του φακέλου της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, προκύπτει ότι έχει υπολογιστεί για επίδομα αδείας $770,12 \text{ €} / 26 \text{ ημερομίσθια} \times 13 \text{ ημερομίσθια} / 12 \text{ μήνες} = 32,09 \text{ €}$ μηνιαίως κατ' άτομο $\times 9,9 \text{ άτομα} = 317,69 \text{ €}$ μηνιαίως για το σύνολο των ατόμων $\times 15$

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

μήνες = 4.765,35 € 15μηνου. Ο υπολογισμός που έχει κάνει είναι εσφαλμένος, διότι το μηνιαίο κόστος που παραθέτει εξάγεται από το ετήσιο κόστος, ενώ κατά τα ανωτέρω εκτιθέμενα, θα πρέπει να εξάγεται από τον συνολικό χρόνο της συμβάσεως (15 μήνες). Το γεγονός ότι στην συνέχεια, το μηνιαίο που προέκυψε από το ετήσιο, το πολλαπλασιάζει επί 15 μήνες, δεν αρκεί, διότι το μηνιαίο που προβάλλει ως βάση είναι εσφαλμένο ως εξαχθέν από μικρότερο χρόνο (12 μήνες αντί 15 που είναι η καθορισμένη διάρκεια). Με τα δεδομένα αυτά, ο ορθός υπολογισμός είναι αδείας 770,12 € / 26 ημερομίσθια X 19 ημερομίσθια / 15 μήνες = 37,52 € μηνιαίως κατ' άτομο X 9,9 άτομα = 371,45 € μηνιαίως για το σύνολο των ατόμων X 15 μήνες = 5.571,75 € 15μηνου. Επομένως, η παρεμβαίνουσα δεν έχει υπολογίσει ορθά το κόστος επιδόματος αδείας και η αιτιολόγηση που προβάλλει είναι απορριπτή ως εσφαλμένη, διότι δεν έχει ως βάση υπολογισμού την συνολική διάρκεια της συμβάσεως. Σημειωτέον, η αναθέτουσα αρχή επί του λόγου αυτού της προδικαστικής προσφυγής μου δεν περιέλαβε στο έγγραφο των απόψεών της κάποια κρίση.

2) Για το δώρο Χριστουγέννων, η παρεμβαίνουσα αβασίμως ισχυρίζεται ότι η διάρκεια της συμβάσεως δεν είναι ορισμένη. Απεναντίας, από τους αναφερόμενους στην προδικαστική προσφυγή μου όρους της διακήρυξης, προκύπτει ρητώς ότι η 31-12-2023 είναι η απώτατη ημερομηνία λήξεως, η διάρκεια έχει οριστεί σε 15 μήνες, οπότε αναγκαίως η έναρξη δεν μπορεί να είναι αργότερα από 01-10-2022. Επ' αυτού, για την ερμηνεία διάρκειας ομοίου όρου συμβάσεως της αυτής αναθέτουσας αρχής επικαλούμαι τις αποφάσεις Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. 779 και 807/2022. Επομένως, η αμφισβήτηση του χρονικού πλαισίου εκτελέσεως της συμβάσεως που επιχειρείται από την παρεμβαίνουσα είναι απορριπτή ως αβάσιμη. Αξιοσημείωτο είναι ότι η παρεμβαίνουσα, ενώ αμφισβητεί τον χρόνο έναρξης της συμβάσεως, για τον υπολογισμό του δώρου, στην συνέχεια, και όσον αφορά τις ασφαλιστικές εισφορές, αποδέχεται, ορθώς, ότι η διάρκεια θα είναι από 01-10-2022 έως 31-12-2023. Περαιτέρω, με την προδικαστική προσφυγή μου προβάλλω ότι η προσφορά της είναι πλημμελής ως προς τον υπολογισμό του δώρου Χριστουγέννων και παραθέτω τον υπολογισμό, από τον οποίο προκύπτει το ορθό και νόμιμο ποσό των 10.594,05 €, αντί του εσφαλμένου ποσού των 9.545,55 € που έχει

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

υπολογίσει. Η παρεμβαίνουσα, στον πίνακα υπολογισμού που παραθέτει, υπολογίζει:

Κατηγορία Κόστους	Αρχικός	Λανθασμένος	Ορθός υπολογισμός
...	υπολογισμός της	υπολογισμός	με βάση την
	εταιρείας	προσφεύγουσας	προσέγγιση της
	...	...	προσφεύγουσας ...
Δώρο	9.545,55	10.594,05	10.594,05
Χριστουγέννων			

Από τον ανωτέρω πίνακα της παρεμβαίνουσας προκύπτει ότι: - Ο υπολογισμός που παραθέτω στην προσφυγή μου για δώρο Χριστουγέννων των 10.594,05 € είναι ορθός. - Η παρεμβαίνουσα συνομολογεί ότι έχει υπολογίσει μικρότερο ποσό (9.545,55 €). - Η αναφορά που κάνει στο δώρο Πάσχα, ότι δηλαδή έχει υπολογίσει υπέρτερο ποσό του ελαχίστου τοιούτου, λόγω μη απασχόλησης κατά το διάστημα από 01-01 έως 30-04-2022, είναι αδιάφορη και δεν καλύπτει το ελλείπον ποσό για δώρο Χριστουγέννων, το οποίο δεν μπορεί να καλυφθεί με την μεταφορά άλλου κόστους της οικονομικής προσφοράς, διότι τούτο συνεπάγεται ανεπίτρεπτη τροποποίηση του περιεχομένου της προσφοράς. Σε κάθε περίπτωση, η πλημμέλεια που προβάλλω κατά της οικονομικής προσφοράς αφορά το δώρο Χριστουγέννων και με τις παραδοχές που κάνει η παρεμβαίνουσα, στην ασκηθείσα παρέμβασή της, επιβεβαιώνει τον ισχυρισμό μου περί εσφαλμένου υπολογισμού, κατώτερου του νομίμου του κόστους τούτου. Αξιοσημείωτο είναι ότι η αναθέτουσα αρχή, ούτε για την αιτίαση αυτή που αφορά σοβαρό στοιχείο της οικονομικής προσφοράς, αναγόμενο στο εργατικό κόστος παραθέτει σκέψη. Επομένως, ο ισχυρισμός μου παραμένει αναπάντητος. [...]».

25. Επειδή, ύστερα από την μελέτη του ηλεκτρονικού φακέλου της υπόθεσης, της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής, των σχετικών εγγράφων, της ανωτέρω 1^{ης} παρέμβασης, των απόψεων της αναθέτουσας αρχής και του υπομνήματος της προσφεύγουσας, προκύπτουν τα εξής σχετικά με τον εξεταζόμενο πρώτο λόγο της κρινόμενης προσφυγής κατά της προσφοράς της 1^{ης} παρεμβαίνουσας «...»: Σύμφωνα με τα άρθρα 1.4, 1.7 και 4.3.1 της Διακήρυξης, οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

τηρούν και να εξακολουθήσουν να τηρούν κατά την διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης, εφόσον επιλεγούν, την εργατική νομοθεσία. Από τον συνδυασμό των ανωτέρω όρων της Διακήρυξης με τις διατάξεις του άρθρου 68 Ν. 3863/2010 προκύπτει ότι είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη οικονομική προσφορά, η οποία δεν καλύπτει το ελάχιστο εργατικό κόστος για την παροχή των προς ανάθεση υπηρεσιών, όπως το κόστος αυτό προσδιορίζεται από το σύνολο των νόμιμων αποδοχών των εργαζομένων. Ενόψει αυτού, οι διαγωνιζόμενοι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται, επί ποινή αποκλεισμού, να παραθέτουν στην προσφορά τους ακριβή δεδομένα για τον καθορισμό του ύψους των πιο πάνω αποδοχών, ώστε να προκύπτει κατά τρόπο σαφή ότι η προσφορά καλύπτει τα ελάχιστα όρια νόμιμου εργατικού κόστους για την εκτέλεση της συγκεκριμένης σύμβασης (πρβλ. ΕπΑνΣτΕ 288/2020, 285/2020, ΔΕφΘεσ/νικης 342/2022 κ.ά.). Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 16 Ν. 4504/1966, «*οι επί σχέσει εργασίας του ιδιωτικού δικαίου απασχολούμενοι, παρ' οιοδήποτε εργοσότη, μισθωτοί δικαιούνται κατ' έτος "επιδόματος αδείας" ίσου προς το σύνολον των αποδοχών των υπό του Α.Ν. 539/1954 ή άλλων διατάξεων καθοριζομένων ημερών αδείας αναπαύσεως μετ' αποδοχών, ων δικαιούται έκαστος μισθωτός, υπό τον περιορισμόν ότι το επίδομα τούτο δεν δύναται να υπερβαίνη τας αποδοχάς ενός 15ημέρου, διά τους επί μηνιαίω μισθώ αμειβομένους, των 13 δε εργασίμων ημερών, διά τους επί ημερομισθίω ή κατά μονάδα εργασίας ή επί ποσοστοίς ή κατ' άλλον τρόπον αμειβομένους μισθωτούς. Το ως άνω επίδομα καταβάλλεται ομού μετά των αποδοχών της αδείας αναπαύσεως του μισθωτού. Εις περίπτωσιν καταγγελίας της συμβάσεως εργασίας, άνευ πταίσματος του μισθωτού, πριν ούτος συμπληρώση, παρά τω αυτών εργοδότη δωδεκάμηνον συνεχή απασχόλησιν, αφ' ης προσελήφθη, ή αφ' ης έλαβε το επίδομα του προηγουμένου έτους, δικαιούται μέρος του ως άνω επιδόματος αναλόγου προς τον χρόνον της εργασιακής σχέσεως, ήτις διέρρευσεν, από της προσλήψεως ή από της λήψεως του προηγουμένου επιδόματος, μέχρι της ημέρας λύσεως της συμβάσεως εργασίας*». Επιπροσθέτως, το άρθρο 2 παρ. 1 α.ν. 539/1945, όπως ισχύει, προβλέπει τα εξής: «*1.α. Κάθε μισθωτός από την έναρξη της εργασίας του σε υπόχρη επιχείρηση και μέχρι τη συμπλήρωση δώδεκα (12) μηνών συνεχούς απασχόλησης, δικαιούται να λάβει ποσοστό της ετήσιας*

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

κανονικής άδειας με αποδοχές κατ' αναλογία με το χρόνο εργασίας που έχει συμπληρώσει στην ίδια υπόχρεη επιχείρηση. Το ποσοστό αυτό υπολογίζεται με βάση ετήσια άδεια εικοσιπενσάρων εργάσιμων ημερών ή αν στην επιχείρηση εφαρμόζεται σύστημα πενθήμερης εβδομαδιαίας εργασίας, είκοσι (20) εργάσιμων ημερών, χωρίς να υπολογίζεται σε αυτές η ημέρα της εβδομάδας κατά την οποία δεν απασχολούνται οι μισθωτοί λόγω του εφαρμοζόμενου συστήματος εργασίας. β. Ο εργοδότης υποχρεούται μέχρι τη λήξη του πρώτου ημερολογιακού έτους, εντός του οποίου προσελήφθη ο μισθωτός να χορηγεί σε αυτόν την παραπάνω αναλογία της κανονικής άδειας. Κατά το δεύτερο ημερολογιακό έτος, ο μισθωτός δικαιούται να λάβει την ετήσια κανονική άδεια με αποδοχές, η οποία αναλογεί στο χρόνο απασχόλησής του στην υπόχρεη επιχείρηση και υπολογίζεται σύμφωνα με το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης α'. Η άδεια αυτή επαυξάνεται κατά μία (1) εργάσιμη ημέρα για κάθε έτος απασχόλησης επιπλέον του πρώτου μέχρι τις είκοσι έξι (26) εργάσιμες ημέρες ή μέχρι και τις είκοσι δύο (22) εργάσιμες ημέρες αν στην επιχείρηση εφαρμόζεται σύστημα πενθήμερης εβδομαδιαίας εργασίας». Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι σε όλους τους μισθωτούς πρέπει να χορηγείται μέσα σε κάθε ημερολογιακό έτος άδεια αναψυχής (ή "αναπαύσεως"), με τις συνήθεις αποδοχές. Ο εργοδότης πρέπει σε κάθε περίπτωση να χορηγήσει την άδεια, την οποία ο εργαζόμενος δικαιούται, μέσα στο ημερολογιακό έτος για το οποίο πρόκειται και, παράλληλα, να καταβάλει τις αποδοχές των ημερών αδειάς σαν ο εργαζόμενος να είχε δουλέψει κανονικά (ΑΠ 1050/2018). Ειδικότερα, οι μισθωτοί δικαιούνται να λάβουν, κατά την έναρξη της κανονικής τους άδειας, και το επίδομα αδειάς (ΑΠ 831/2015). Στο άρθρο 1.3 - Συνοπτική περιγραφή φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της σύμβασης της προκείμενης Διακήρυξης ορίζεται ότι «(...) Η διάρκεια της Σύμβασης ορίζεται σε δεκαπέντε (15) μήνες και όχι πέραν της 31.12.2023 (...)», ενώ στο άρθρο 6.2 – Διάρκεια σύμβασης ορίζεται ότι «6.2.1. Η διάρκεια της Σύμβασης ορίζεται σε δεκαπέντε (15) μήνες και όχι πέραν της 31.12.2023. (...)». Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η ημερομηνία έναρξης της προκείμενης σύμβασης δεν μπορεί να είναι αργότερα από την 01-10-2022 δεδομένης της καταληκτικής ημερομηνίας λήξης αυτής την 31-12-2023 λόγω της 15μηνιας ισχύος της σύμβασης,

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

σύμφωνα με τους ανωτέρω όρους της προκείμενης Διακήρυξης. Ως εκ τούτου, οι οικονομικοί φορείς έπρεπε να υπολογίσουν με αυτό το δεδομένο τις ασφαλιστικές εισφορές που αντιστοιχούν στις αποδοχές των εργαζομένων για την εκτέλεση της σύμβασης, ήτοι εντός του έτους 2022 και εντός του έτους 2023 (βλ. και σκέψη 22 της παρούσας), χωρίς αυτό να μπορεί να ερμηνευθεί, όπως αβασίμως υποστηρίζει η 1^η παρεμβαίνουσα ότι η λήψη υπόψη του δεδομένου αυτού περιορίζεται μόνο στον υπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών, και όχι στα λοιπά κονδύλια του εργατικού κόστους που απαιτούνται για την εκτέλεση της προκείμενης σύμβασης και τα οποία πρέπει, επί ποινή αποκλεισμού, να καλύπτονται από την οικονομική προσφορά έκαστου συμμετέχοντος. Συγκεκριμένα, ο ισχυρισμός της 1^{ης} παρεμβαίνουσας ότι «η παραδοχή της διάρκειας της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης από 01.10.2022 μέχρι 31.12.2023 συνιστά αποδεκτή παραδοχή προκειμένου να υπολογιστεί το διάστημα κατά το οποίο θα εφαρμοστεί ο μειωμένος συντελεστής ασφαλιστικών εισφορών για να μπορέσουμε οι οικονομικοί φορείς να καταρτίσουμε την οικονομική μας προσφορά με γνώμονα να δηλωθεί ποσό το οποίο σε κάθε περίπτωση δε θα υπολείπεται αυτού που θα κληθεί να καταβάλει ο ανάδοχος ως ελάχιστο εργατικό κόστος. Δηλαδή, πράγματι, η σύμβαση δε θα μπορούσε να εκτελεστεί για 15 μήνες και να είναι διάστημα μεγαλύτερο των 12 μηνών εντός του 2023 ώστε η παραδοχή για την εφαρμογή του μειωμένου συντελεστή για το διάστημα των τριών μηνών είναι σίγουρα νόμιμη και βάσει της ισχύουσας κατά την υποβολή της προσφοράς εργατικής νομοθεσίας» αλλά ότι «η παραδοχή με την οποία ξεκινά ο επίμαχος λόγος προσφυγής της προσφεύγουσας ότι «η διακήρυξη ρητά ορίζει ότι η διάρκεια της συμβάσεως θα είναι 15 μήνες και η καταληκτική ημερομηνία λήξης η 31.12.2023 και άρα έναρξης η 01.10.2022» δεν προκύπτει από την διακήρυξη», δεν θα μπορούσε να γίνει δεκτός, διότι, ως προελέχθη, η λήψη υπόψη του δεδομένου αυτού δεν δύναται να περιοριστεί μόνο στον υπολογισμό των ασφαλιστικών εισφορών, και όχι στα λοιπά κονδύλια του εργατικού κόστους, ενώ θα οδηγούσε στην υποβολή εκ μέρους των διαγωνιζομένων μη συνεκτικών και μη συγκρίσιμων οικονομικών προσφορών. Έτσι, για τον υπολογισμό του απαιτούμενου για την εκτέλεση της προκείμενης σύμβασης εργατικού κόστους, οι οικονομικοί φορείς έπρεπε να βασιστούν

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

στην παραδοχή ότι η σύμβαση θα εκτεινόταν σε δύο ημερολογιακά έτη (2022 και 2023), πράγμα που, με την σειρά του, επηρεάζει το δικαίωμα λήψης κανονικής άδειας των εργαζομένων που θα απασχοληθούν κατά την εκτέλεσή της, σύμφωνα με τις προπαρατεθείσες διατάξεις. Αντιστοίχως, οι εν λόγω εργαζόμενοι έπρεπε εντός των ως άνω ημερολογιακών ετών (2022 και 2023) να λάβουν το δικαιούμενο επίδομα αδειάς, πράγμα που οι οικονομικοί φορείς όφειλαν να λάβουν υπόψη τους για τον υπολογισμό του εργατικού κόστους της σύμβασης. Ως βάσιμα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, επειδή η διάρκεια της συμβάσεως είναι καθορισμένη (15μηνη), το μηνιαίο κόστος θα προκύψει από την συνολική διάρκεια (15 μήνες) και όχι από το ετήσιο κόστος (12 μήνες) διότι, διαφορετικά θα απολεσθεί η αναλογία που αφορά τους τρεις (3) μήνες, οι οποίοι θα προστεθούν στους δώδεκα (12) μήνες, για να συμπληρωθεί η 15μηνη διάρκεια. Όπως, προκύπτει από την επισκόπηση της οικονομικής προσφοράς της 1^{ης} παρεμβαίνουσας (βλ. και αρχείο με τίτλο «Υπολογισμός Εργατικού Κόστους s»), ο υπολογισμός που έχει κάνει για το επίδομα αδειάς είναι εσφαλμένος διότι το μηνιαίο κόστος που παραθέτει εξάγεται από το ετήσιο κόστος, ενώ σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, θα πρέπει να εξάγεται από τον συνολικό χρόνο της συμβάσεως, ήτοι τους δεκαπέντε (15) μήνες, ήτοι το κόστος επιδόματος αδειάς πρέπει να έχει ως βάση υπολογισμού την συνολική διάρκεια της συμβάσεως των δεκαπέντε (15) μηνών σύμφωνα με τους όρους της προκείμενης Διακήρυξης. Τον ισχυρισμό αυτό της προσφεύγουσας δεν αντικρούει η 1^η παρεμβαίνουσα, η οποία αρκείται σε παράθεση των αναφερόμενων στην ανωτέρω παρέμβασή της νομοθετικών διατάξεων και στην δική της ερμηνεία για τον τρόπο που πρέπει εν προκειμένω να εφαρμοστούν, υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η προσφορά της είναι μη νόμιμη ως προς τον υπολογισμό του επιδόματος αδειάς διότι δεν υπολόγισε ως επίδομα αδειάς 2 ημερομίσθια για κάθε μήνα (άρα 19 ημερομίσθια, λόγω της δεκαπεντάμηνης διάρκειας της σύμβασης), τυγχάνει απορριπτέος ως αβάσιμος διότι δεν εδράζεται στο νόμο, χωρίς η 1^η παρεμβαίνουσα να αποδεικνύει ότι υπολόγισε στην οικονομική της προσφορά το νόμιμο ποσό που αντιστοιχεί στο επίδομα αδειάς που αντιστοιχεί στον χρόνο απασχόλησης των εργαζομένων κατά το δεύτερο ημερολογιακό έτος εκτέλεσης της

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

σύμβασης. Εφαρμόζοντας τα ανωτέρω, λαμβάνοντας υπόψη τα όσα ανωτέρω αναφέρθηκαν σχετικά με τη διάκριση που θα πρέπει να γίνει εν προκειμένω μεταξύ των ημερολογιακών ετών στα οποία εκτείνεται χρονικά η σύμβαση σύμφωνα με την Διακήρυξη, οι οικονομικοί φορείς ως εργοδότες πρέπει να χορηγήσουν αναλογία άδειας και πριν τη συμπλήρωση του 12μήνου παραμονής του εργαζομένου στην εργασία και μάλιστα αναλογικά με τους μήνες εργασίας κατά το πρώτο ημερολογιακό έτος, ενώ σε κάθε περίπτωση η άδεια πρέπει να χορηγείται μέσα στο έτος στο οποίο αφορά δεν επιτρέπεται η μεταφορά της σε μεθεπόμενο έτος, με αποτέλεσμα η 1^η παρεμβαίνουσα υπολογίζοντας για επίδομα αδειάς μόνο 13 ημερομίσθια, πράγμα το οποίο δεν αντικρούει στην ανωτέρω παρέμβασή της, να μην έχει λάβει υπόψη της την συνολική 15μηνη διάρκεια της σύμβασης. Περαιτέρω, για τον υπολογισμό του ποσού των Δώρων λαμβάνεται υπόψη ο τρόπος αμοιβής των μισθωτών δηλαδή αν αμείβονται με ημερομίσθιο ή με μισθό, ενώ η χρονική περίοδος που υπολογίζεται το Δώρο Χριστουγέννων αρχίζει από την 1η Μαΐου μέχρι και την 31η Δεκεμβρίου κάθε έτους. Έτσι, οι εργαζόμενοι που η σχέση εργασίας τους με τον εργοδότη είχε διάρκεια χωρίς διακοπή όλη τη χρονική περίοδο που αναφέραμε δηλαδή από 1ης Μαΐου μέχρι 31ης Δεκεμβρίου κάθε έτους, δικαιούνται ολόκληρο το Δώρο που είναι ίσο με ένα (1) μηνιαίο μισθό για τους αμειβόμενους με μισθό και με 25 ημερομίσθια για τους αμειβόμενους με ημερομίσθιο, ενώ όσοι από τους παραπάνω μισθωτούς, που η σχέση τους με τον εργοδότη δεν διήρκεσε ολόκληρο το χρονικό διάστημα (από 1/5 έως και 31/12), δικαιούνται να λάβουν τμήμα του δώρου ανάλογο με τη χρονική διάρκεια της εργασιακής τους σχέσης. Αβάσιμα η 1^η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει, ως προελέχθη, ότι η διάρκεια της συμβάσεως δεν είναι ορισμένη (γεγονός το οποίο, όμως, αναιρεί αναφορικά με τον τρόπο υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών) και ότι αναφορικά με τα λοιπά κόστη, στις περιπτώσεις που η διάρκεια της σύμβασης δεν ισούται με ένα ή περισσότερα δωδεκάμηνα, όπως συμβαίνει και στην προκειμένη περίπτωση, ο νόμιμος τρόπος υπολογισμού του εργατικού κόστους, εφόσον δε μπορούμε να γνωρίζουμε το ακριβές διάστημα εκτέλεσης της σύμβασης, συνίσταται στην συμπερίληψη της αναλογίας του ετήσιου κόστους δώρου Πάσχα και Χριστουγέννων για το διάστημα των μηνών του μη πλήρους έτους της

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

εκάστοτε υπό ανάθεση σύμβασης διότι, όπως προαναφέρθηκε, η διάρκεια της προκείμενης σύμβασης έχει ορισμένη ισχύ, ήτοι 15 μήνες, σύμφωνα με την προκείμενη Διακήρυξη. Περαιτέρω, ως βάσιμα υποστηρίζει και η προσφεύγουσα, η 1^η παρεμβαίνουσα, ενώ αμφισβητεί τον χρόνο έναρξης της συμβάσεως, για τον υπολογισμό του δώρου, στην συνέχεια, και όσον αφορά τις ασφαλιστικές εισφορές, αποδέχεται ότι η διάρκεια θα είναι από 01-10-2022 έως 31-12-2023, ενώ με το παρατιθέμενο την ανωτέρω παρέμβασή της Πίνακα συνομολογεί η 1^η παρεμβαίνουσα ότι υπολογισμός που παραθέτει η προσφεύγουσα για το δώρο Χριστουγέννων είναι ορθός και ότι η ίδια έχει υπολογίσει μικρότερο ποσό (βλ. την στήλη του ανωτέρω Πίνακα της 1^{ης} παρεμβαίνουσας ονομασία «Ορθός υπολογισμός με βάση την προσέγγιση της προσφεύγουσας» όπου αναγράφει το ποσό των 10.594,05 ευρώ ως δώρο Χριστουγέννων, ενώ στην στήλη του ανωτέρω Πίνακα της 1^{ης} παρεμβαίνουσας ονομασία «Αρχικός υπολογισμός της εταιρίας μας» αναγράφει το ποσό των 9.545,55 ευρώ). Η αναφορά εκ μέρους της 1^{ης} παρεμβαίνουσας ότι έχει υπολογίσει για το δώρο Πάσχα υπέρτερο ποσό του ελαχίστου δεν δύναται να καλύψει το ελλείπον ποσό για το δώρο Χριστουγέννων διότι δεν μπορεί να καλυφθεί με την μεταφορά άλλου κόστους της οικονομικής προσφοράς οδηγώντας σε ανεπίτρεπτη τροποποίηση του περιεχομένου της προσφοράς, ως βάσιμα υποστηρίζει και η προσφεύγουσα. Τέλος, ο ισχυρισμός της 1^{ης} παρεμβαίνουσας ότι η ίδια αναλαμβάνει πολλά έργα αντίστοιχου αντικειμένου, καθώς συμμετέχει σε διαγωνισμούς, διατηρεί προσωπικό το οποίο απασχολεί όλο το έτος στα έργα που αναλαμβάνει και ως εκ τούτου, το εργατικό κόστος που θα καλυφθεί από την υπό ανάθεση σύμβαση θα αφορά τους 15 μήνες που το προσωπικό θα απασχοληθεί στη σύμβαση αυτή, ενώ τα κόστη απασχόλησης για τους υπόλοιπους μήνες του έτους, βαρύνουν αντίστοιχα τις συμβάσεις στις οποίες θα απασχολείται το προσωπικό στους μήνες αυτούς, είναι απορριπτέος ως ερειδόμενος στην εσφαλμένη προϋπόθεση ότι επιτρέπεται στους οικονομικούς φορείς να υπολογίζουν το εργατικό κόστος βάσει των ειδικότερων συνθηκών λειτουργίας της επιχείρησής τους. Ως εκ τούτου, ο εσφαλμένος υπολογισμός εκ μέρους της 1^{ης} παρεμβαίνουσας του επιδόματος αδείας και του δώρου Χριστουγέννων συμπαρασύρει και τον υπολογισμό του συνολικού εργατικού

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

κόστους που δηλώνει στην οικονομική προσφορά της. Όπως, προναφέρθηκε, από τις προπαρατεθείσες διατάξεις του νόμου και της ανωτέρω Διακήρυξης, απαιτείται ο υπολογισμός της εργατικής δαπάνης που αντιστοιχεί στην απασχόληση συγκεκριμένου αριθμού εργαζομένων για την εκτέλεση της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης, ενώ απορρίπτεται ως απαράδεκτη οικονομική προσφορά που δεν καλύπτει τις νόμιμες αποδοχές του προσωπικού που θα απασχοληθεί κατά την διάρκεια της σύμβασης, ήτοι για 15 μήνες και όχι πέραν της 31-12-2023, όπως η διάρκεια αυτή προκύπτει από τα άρθρα 1.3 και 6.2.1 της προκείμενης Διακήρυξης (ΔΕΦΘες/νίκης 389/2018, ΑΕΠΠ 629/2018). Επομένως, από τον συνδυασμό των ανωτέρω όρων της Διακήρυξης και του Νόμου προκύπτει ότι είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη οικονομική προσφορά, η οποία δεν καλύπτει το ελάχιστο εργατικό κόστος για την παροχή των προς ανάθεση υπηρεσιών, όπως το κόστος αυτό προσδιορίζεται από το σύνολο των νόμιμων αποδοχών των εργαζομένων και ότι οι διαγωνιζόμενοι οικονομικοί φορείς υποχρεούνται, επί ποινή αποκλεισμού, να παραθέτουν στην προσφορά τους ακριβή δεδομένα για τον καθορισμό του ύψους των πιο πάνω αποδοχών, ώστε να προκύπτει κατά τρόπο σαφή ότι η προσφορά καλύπτει τα ελάχιστα όρια νόμιμου εργατικού κόστους (εν προκειμένω του επιδόματος αδείας και του δώρου Χριστουγέννων) για την εκτέλεση της συγκεκριμένης σύμβασης. Κατόπιν των ανωτέρω, ο πρώτος λόγος της κρινόμενης προσφυγής σχετικά με την προσφορά της 1^{ης} παρεμβαίνουσας πρέπει να γίνει δεκτός και για τα δύο σκέλη αυτού.

Κατά την μειοψηφούσα γνώμη της Προέδρου του Κλιμακίου Αθηνάς Μπουζιούρη, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής κατά το πρώτο σκέλος αυτού, και ειδικότερα ο προβαλλόμενος με την προσφυγή και το υπόμνημα ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι με τους υπολογισμούς της παρεμβαίνουσας θα απωλεστεί η αναλογία του επιδόματος αδείας για τους τρεις από τους δεκαπέντε συνολικά μήνες της σύμβασης, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Και τούτο, διότι, όπως βασίμως υποστηρίζει η παρεμβαίνουσα, από την οικονομική της προσφορά προκύπτει ότι αυτή έχει πολλαπλασιάσει την σχετική μηνιαία δαπάνη, όπως αυτή προκύπτει από την ετήσια δαπάνη 13 ημερομισθίων διαιρούμενη διά δώδεκα, επί 15 μήνες και, επομένως, δεν έχει

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

παραλείπει να υπολογίσει την αναλογία του επιδόματος για το τρίμηνο μέχρι την συμπλήρωση της δεκαπεντάμηνης διάρκειας της προκείμενης σύμβασης. Από δε τις διατάξεις του α.ν. 539/1945, τις οποίες επικαλείται και η προσφεύγουσα, προκύπτει ότι κάθε μισθωτός δικαιούται να λάβει ποσοστό της ετήσιας κανονικής άδειας με αποδοχές κατ' αναλογία του χρόνου εργασίας που έχει συμπληρώσει, ο δε εργοδότης υποχρεούται να του χορηγή την αναλογία της άδειάς του, πριν τη λήξη του ημερολογιακού έτους. Στο δε άρθρο 3 παρ. 16 του ν. 4504/1966 προβλέπεται επίσης ότι οι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου απασχολούμενοι δικαιούνται επιδόματος αδειας, υπό τον περιορισμό ότι το επίδομα αυτό δεν δύναται να υπερβαίνει τις 13 εργάσιμες ημέρες για αυτούς που αμείβονται με ημερομίσθιο. Επειδή εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι το επίδομα αδειας για χρόνο εργασίας λιγότερο του έτους είναι, σε κάθε περίπτωση, αναλογικό του χρόνου εργασίας που συμπληρώθηκε σε σχέση με το επίδομα αδειας που οφείλεται σε ετήσια βάση, υπό τον περιορισμό ότι δεν υπερβαίνει τα 13 ημερομίσθια. Ως εκ τούτου, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η προσφορά της παρεμβαίνουσας είναι μη νόμιμη, διότι δεν υπολόγισε ως επίδομα αδειας 2 ημερομίσθια για κάθε μήνα (άρα 6 επιπλέον ημερομίσθια, λόγω της δεκαπεντάμηνης διάρκειας της προκείμενης σύμβασης) τυγχάνει απορριπτέος ως αβάσιμος διότι δεν εδράζεται στο νόμο. Και τούτο διότι, από τη νομοθεσία, την οποία επικαλείται και η προσφεύγουσα, δεν προκύπτει ότι για σχέση εργασίας μικρότερη του δωδεκάμηνου πρέπει να υπολογίζεται – και δη σε κάθε περίπτωση – ως επίδομα αδειας τα 2 ημερομίσθια για κάθε μήνα. Αντιθέτως προκύπτει ότι το επίδομα αδειας προβλέπεται, με βάση το χρόνο εργασίας που διανύθηκε, ως ποσοστό του ετήσιου επιδόματος αδειας και υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνει τα 13 ημερομίσθια. Τα ως άνω εδράζονται και το τελευταίο εδάφιο της παρ. 16 του άρθρου 3 του ν. 4504/1966, το οποίο προβλέπει ότι σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης εργασίας οφείλεται επίδομα αδειας αναλογικό του χρόνου εργασίας που διανύθηκε (βλ. ΑΕΠΠ Σ327/2022). Συνεπώς, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής κατά το πρώτο σκέλος αυτού είναι, κατά την μειοψηφούσα γνώμη, απορριπτέος.

26. Επειδή, σύμφωνα με τα ως άνω γενόμενα δεκτά στην σκέψη 25 της παρούσας σχετικά με το ότι η οικονομική προσφορά της 1^{ης} παρεμβαίνουσας

Αριθμός Απόφασης: 1279/2022

πρέπει να απορριφθεί δεδομένου ότι γίνονται δεκτοί ως βάσιμοι οι σχετικοί ισχυρισμοί της προσφεύγουσας που εμπεριέχονται στον πρώτο λόγο της κρινόμενης προσφυγής της αναφορικά με τον εκ μέρους της 1^{ης} παρεμβαίνουσας μη νόμιμο υπολογισμό του εργατικού κόστους (ως προς το επίδομα αδείας και το δώρο Χριστουγέννων) και ως εκ τούτου παρέχουν αυτοτελές νόμιμο έρεισμα για την απόρριψη της προσφοράς της 1^{ης} παρεμβαίνουσας και την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης της αναθέτουσας αρχής, για τους λόγους αυτούς, παρέλκει ως αλυσιτελής η εξέταση των λοιπών λόγων της κρινόμενης προσφυγής κατά της προσφοράς της 1^{ης} παρεμβαίνουσας (πρβλ. Ε.Α. ΣΤΕ 326/2011, 1238, 1132, 420/2010, 750/2007. Βλ. και ΑΕΠΠ 818/2018, σκ. 62 και ΑΕΠΠ 839/2018, σκ. 53, 969/2019 σκ. 49, 1360/2020, σκ.48).

27. Επειδή, γίνεται δεκτή εν συνόλω η εισήγηση.

28. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, οι παρεμβάσεις να απορριφθούν και να οριστεί η επιστροφή στην προσφεύγουσα του καταβληθέντος παραβόλου.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Απορρίπτει τις παρεμβάσεις.

Ακυρώνει την προσβαλλόμενη απόφαση της αναθέτουσας αρχής, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Ορίζει την επιστροφή στην προσφεύγουσα του καταβληθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 12 Αυγούστου 2022 και εκδόθηκε την 1^η Σεπτεμβρίου 2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΑΘΗΝΑ ΜΠΟΥΖΙΟΥΡΗ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ – ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ